

JOURNALISTI

11
2017

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
93. vuosikerta 29.9.2017

Kenen kyytiin?

Hävittäjävalmistajat
lobbaavat toimittajia
saadakseen Suomelta
miljardikaupat.

8

tässä lehdessä

KANNEN KUVA: VESA LEHTIMÄKI

Valtaosa toimittaja Maija Liuhdon kollegoista on poistunut Afganistanista. **12**

KUVA: KERN HENDRICKS

Många författare tycker att litteraturrecensionerna i Svenskfinland har blivit sämre.

18

Bloggaaja Emmi Nuorgamin esiintyminen SJL:n verkkosivulla suututti osan liiton jäsenistä.

25

KUVA: JOONAS BRANDT

Jouko Jokinen aikoo Ylessäkin jalkautua johtamaan keskelle toimitusta.

15

KUVA: RIITTA SUPPERI

Luottamusmieheksi ei kannata suostua vain ollakseen kiltti kaverille, sanoo Marina Wiik.

28

Pelastetaan uhanalainen uutistoimisto

MARKKU LAPPALAINEN markku.lappalainen@journalistiliitto.fi

Suomen Tietotoimisto on pinteessä. Asiakkaat hupenevat ja taloudellinen pohja rapautuu huolestuttavalla vauhdilla.

Syyskuun alussa suomenruotsalaiset mediatalot KSF Media ja HSS Media ilmoittivat luopuvansa STT:n palveluista ja perustavansa oman tietotoimiston. Se johti välittömästi STT:n koko ruotsinkielistä toimitusta koskeviin yt-neuvotteluihin: uhan alla on yhdeksän työpaikkaa.

Aiemmin STT:n asiakkuudesta ovat luopuneet muun muassa *Helsingin Sanomat* ja *Kauppalehti*. *Ilta-lehti* harkitsee asiaa. Mediatalojen sisäinen materiaalinvaihto ja keskinäinen yhteistyö ovat osaltaan vähentäneet uutistoimistopalvelujen tarvetta.

Yleisradio palasi tämän vuoden keväällä STT:n uutispalvelun käyttäjäksi kymmenen vuoden tauon jälkeen. Kyseessä on vuoden loppuun kestävä kokeilujakso. Yleä on kiinnostanut eritoten ruotsinkielinen pal-

velu sekä yöpäivystysten päällekkäisyyden vähentämisestä saatavat kustannussäästöt.

Yle arvioi syksyn kuluessa, jatkaako se STT:n asiakkaana. Pelkästään Ylen voimin tietotoimisto ei kuitenkaan nouse kuiville.

”Jos STT:n annetaan riutua hengiltä, menetetään enemmän kuin instituutio.

STT:n hallituksen jäsen, *Keskisuomalaisen* päätoimittaja **Pekka Mervola** on esittänyt ratkaisuksi julkista tukea, joka olisi noin viisi miljoonaa euroa vuodessa.

Tuki on varteenotettava vaihtoehto, jos mediatalot vastavuoroisesti ovat valmiita sitoutumaan STT:n asiakkuuteen. Jos tukiratkaisuun liitetään lisäksi lehtien jakelukustannuksia pienentäviä ja esimerkiksi median

arvonlisäverotasoa alentavia elementtejä, suoran tuen kokonaismäärä voi säätyä sen mukaan.

Maailman vanhimpiin uutistoimistoihin lukeutuva 130-vuotias STT on tärkeä kansallinen instituutio. Se toteuttaa journalistimin perustehtävää: välittää asiakkaidensa avulla yleisölle oikeita ja olennaisia tietoja maailman tapahtumista. Luotettavasti, täsmällisesti, nopeasti.

Tehtävänsä – jopa viime vuosina tehtyjen saneerausten jälkeen – STT on hoitanut hyvin. Jos sen annetaan riutua hengiltä, menetetään enemmän kuin instituutio. Käräjänä on koko yhteiskunta, jonka etua tiedonvälityksen moniarvoisuutta vahvistava uutistoimisto palvelee.

STT on erityisen tärkeä taloudellisissa vaikeuksissa kamppaileville maakunnallisille mediataloille, jotka voivat suunnata niukentuneet voimavaransa oman reviirinsä seurantaan sekä tietotoimistoututisten paikallistamiseen ja syventämiseen.

Journalisti vaalii laadukasta journalismia, sananvapautta ja alan parhaita perinteitä. Journalisti tarkastelee kriittisesti media-alaa ja sen ilmiöitä.

Raikas valinta

Yleisradion hallitus on nimittänyt 58-vuotiaan miehen ja uutis- ja ajankohtaistoiminnan johtajaksi. Voi voi! Vaan ei: kiinnostava teko! **Jouko Jokinen** on raikas valinta Ylen vastaavaksi päätoimittajaksi.

Aamulehden vastaavana päätoimittajana Jokinen on osoittanut erityistä osaamista nimenomaan journalistisen työyhteisön johtajana. *Aamulehden* toimitus on tehnyt erinomaista lehteä alan suuren murroksen keskelläkin.

Ylessä Jokisella on johdettavanaan moninkertaisesti isompi joukko ammattilaisia ja suurempi koneisto hoidettavanaan. Hänen on skaalattava innostajan ja mahdollistajan roolinsa uusiin mitoihin. Hänen on otettava vastaan monta kerta-luokkaa kovemmat ulkoiset paineet.

Ei ole syytä epäillä, etteikö hän siihen pysty – ilman päivänkään kokemusta radio- ja televisiotyöstä. Ehkä sekin on hänelle vain eduksi.

KASVO

KLAUS WECKROTH

● Tampereella asuva, vuonna 1955 syntynyt sosiaalipsykologi.

● Teoksia muun muassa Toiminnan psykologia (1988), X voi olla kuka tahansa (1991), Mustavalkoista sosiaali-psykologiaa (1992), Minä ja se toinen (1994).

● Pohtinut pitkään sukupuolitettun kielenkäytön tuottamia valtasemia.

”Herrorismia” vastaan

Sosiaalipsykologi Klaus Weckroth ideoi Aamulehden uuden sukupuolineutraalin linjan.

MANU HAAPALAINEN, TEKSTI • MARJAANA MALKAMÄKI, KUVA

Luantaina 9. syyskuuta tampere-
laisen sosiaalipsykologi **Klaus Weckrothin** päivä alkoi tavallises-
ti, *Aamulehden* lukemisella heti
aamuvarhain. Nyt Weckrothia kui-
tenkin ärsytti lehden pääkirjoitus,
jossa puhuttiin sekä tasa-arvosta että luotta-
musmiehistä.

Lehden puoleen väliin päästyään Weck-
roth totesi pääkirjoituksen kiusaavan miel-
tään edelleen. Hän kirjoitti sähköpostia
Aamulehden päätoimittajalle **Jouko Jokiselle**.

Viestissään hän ehdotti, että lehti siirtyisi
käyttämään sukupuolineutraaleja ammatti-
nimikkeitä. Ei enää luottamusmiehiä, palo-
miehiä tai eduskunnan puhemiehiä.

”Muutaman päivän päästä Jokinen vastasi,
että erinomainen idea, haluaisitko kirjoittaa
siitä”, Weckroth kertoo.

”Olen koittanut tuoda tätä ajatusta esiin
ennenkin, mutta turhautunut, koska siitä
ei ole tullut mitään. Sanoin, että en kirjoita,
mutta miettikää te, tekisittekö siitä vaikka
pääkirjoituksen.”

Aamulehden kohuttu pääkirjoitus ammatti-
nimikkeiden uudistamisesta julkaistiin sun-
nuntaina 17. syyskuuta. Weckroth hymähtää
korkeintaan unelmoineensa lehden tarttu-
van ajatukseen näin täysillä. Hän kertoo
miettineensä sukupuolitetun kielenkäytön
tuottamia valta-asemia jo pitkään.

”Niin kauan kuin muistan”, hän sanoo.

”En ole koskaan viihtynyt maskuliinisen
vallan, alistamisen, sotimisen ja hyväksikäy-
tön keskellä. Olen nimittänyt sitä herroris-
miksi, tai herroriksi. Yksi herrorin muoto
on, että pakotetaan kaikki ’olemaan miehiä’
tekstin tai keskustelun tasolla. Se on alista-

mista, ja sellaisessa en haluaisi millään olla
mukana.”

AAMULEHDEN LINJAUS muun muassa palomie-
hen korvaamisesta pelastajalla ja eduskun-
nan puhemiehen vaihtamisesta puheen-
johtajaan on herättänyt odotetun vilkasta
keskustelua. Moni vanhoihin termeihin tot-
tunut on kutsunut Weckrothin ajatusta mer-
kityksettömäksi näpertelyksi.

Weckroth muistuttaa ihmisen olevan sekä
biologinen että sosiaalinen olento. Kieli on
ihmisen sosiaalisessa muodostumisessa
avainasemassa.

”Ilman kieltä, käsitteitä ja sanoja ei ole ole-
massa tajuntaa tai järkeä. Käytetty kieli vai-
kuttaa kaikkiin ihmisiin. Eihän enää puhuta
lehtineekereistä tai kääpiöistäkään. Jokai-
nen tietää, ettei halventavia nimityksiä saa
käyttää, ja minusta ’miesammatit’ ovat hal-
ventavaa kieltä”, Weckroth linjaa.

**”Yksi herrorin muoto
on, että pakotetaan
kaikki ’olemaan miehiä’
tekstin tai keskustelun
tasolla.**

Kieli muuttuu kuitenkin usein hitaasti.
Voivatko ammattinimikkeet siitä huolimatta
laajemminkin vakiintua tasa-arvoisemmiksi
jo pian?

”On hyvä, että asiasta nyt keskustellaan.
Uskon, että nämä perustelut alkavat tuntua
aika nopeasti yhä järkevämiltä.” ●

LÄHDESUOJA

● Lähdesuojan avulla julkiseen keskusteluun voidaan tuoda asioita, joita ei muuten tuotaisi, koska asioista tietävät eivät uskalla tai halua esiintyä julkisuudessa.

● Lähdesuojasta säädetään muun muassa sananvapauslaissa. Se voidaan tietyin ehdoin murtaa rikoksen esitutkinnassa ja oikeudenkäynnissä.

LÄHDE: RIKU NEUVONEN, VIESTINTÄOIKEUDEN PERUSTEET, TALENTUM 2008.

◀ **Toistaiseksi näin.** Päivi Korpisaari sanoo, että Suomeen ei ole valmisteilla erillistä tietolähteiden suoja.

G1-oikeudenkäynti herätti kysymyksen lähdesuojasta

NINA ERHO, TEKSTI • LAURA OJA, KUVA

Lähdesuoja koskee Suomessa vain toimittajaa. Silti todistaja voi oikeudessa kyseenalaistaa viittaukset siihen, onko hän ollut toimittajan lähteenä, sanoo viestintäoikeuden professori Päivi Korpisaari.

G1-oikeudenkäynti. Puolustus yritti saada kahta eri todistajaa kertomaan lähdesuojan piirissä olevia tietoja oikeudelle. @Asianajajat

Turun Sanomien toimittaja **Rebekka Härkösen** 5. syyskuuta kirjoittaman twiitin takana ovat tapaukset oikeussalissa, jossa Varsinais-Suomen käräjäoikeus käsiteli Kupittaa mielisairaalan G1-osaston väärinkäytöksiä. Härkösen uutisoi väärinkäytöksistä *Turun Sanomissa* helmikuussa 2016.

Härkösen mielestä väärinkäytöksistä syytettyjen puolustusasianajaja yritti oikeudessa saada kahta syyttäjän todistajaa kertomaan, ovatko nämä puhuneet G1-osaston asioista *Turun Sanomille*.

Härköstä jäi vaivaamaan, miten

todistajien mahdollisen lähdeaseman julkinen käsittely vaikuttaa siihen, mitä ihmiset uskaltavat tutkiville toimittajille jatkossa kertoa ja mitä ilmiölle voi tehdä.

”Onko toimittajien vielä briiffattava lähteensä mahdollisten oikeudenkäyntien varalta sen lisäksi, että etsivät ja tuovat esiin piiloon jääneitä tietoja?”

HELSINGIN YLIOPISTON viestintäoikeuden professori **Päivi Korpisaari** sanoo, että lähdesuoja koskee Suomessa vain toimittajaa.

”On yleinen luulo, että lähdesuoja suojaisi lähteitä. On kuitenkin toimittajan päätettävissä, pitääkö hän kiinni lähdesuojasta vai ei. Hyvän lehtimiestävän mukaan tietenkin pitää, jos tapaukseen ei liity jotain erityistä, kuten että todistaja olisi antanut tahallaan virheellistä tietoa.”

Ruotsissa arkaluontoisten tietojen paljastajia, niin sanottuja whistleblowereita, suojelee lainsäädäntö, ja sellaisesta on käyty keskustelua myös Suomessa.

Journalistiliiton kanta on, että lainsäädännön tulisi suojata myös toimittajan tietolähdettä, jotta yhteiskunnallisia epäkohtia voisi paljastaa ilman pelkoa oman turvallisuuden tai esimerkiksi työpaikan puolesta.

KORPISAAREN MUKAAN lähteiden suoja on Suomessa sivuttu niin sanotun liikesalaisuusdirektiivin täytäntöönpanon valmistelussa, mutta Ruotsin tyylistä yleisempää säännöstä ei ole valmisteilla.

”Suoja on vaikeasti muotoiltava, ja ehkä asiaa ei ole meillä koettu niin suureksi ongelmaksi, kun työnantajansa asioista puhuva työntekijä voi saada suojaan esimerkiksi työoikeuden kautta.”

Korpisaari kuitenkin myöntää, ettei tällainen suoja ole yhtä selvä kuin erillinen lähteiden suoja. Erillinen suoja voisi myös kattaa muutkin kuin salassapitovelvollisuuden kannalta ongelmalliset tilanteet, joissa merkittävien tietojen antaja halutaan pitää anonyymina.

ASIANAJAJALIITON OHJEISSA hyvästä asianajotavasta on kohta, jossa kielletään pyrkimästä sopimattomasti vaikuttamaan todistajaan. Korpisaari kuitenkin huomauttaa, että asianajajalla on myös oikeus ja velvollisuus puolustaa asiakastaan parhaalla mahdollisella tavalla.

Näissä raameissa toimittajan keinoksi jää neuvua lähteitään etukäteen siltä varalta, että he joutuvat oikeuteen todistamaan ja toimittajalle puhumisesta kysytään.

Korpisaaren mukaan todistaja voi oikeudessa vastata, että kysymykset toimittajalle puhumisesta eivät ole relevantteja käsiteltävän asian kannalta ja että ne saattavat olla puuttumista tietolähteen suojaan.

”Vaikka lähdesuoja ei juridisesti ole tietolähteen oikeus, siihen voi oikeudessa viitata, ja todennäköisesti siellä voidaan sopia, että niihin kysymyksiin ei tarvitse vastata. Oikeuden puheenjohtaja toki päättää, mihin täytyy vastata ja mihin ei.” ●

ELINA GRUNDSTRÖM

elina.grundstrom@jsn.fi
KIRJOITTAJA ON JULKISEN SANAN
NEUVOSTON PUHEENJOHTAJA.

Älä käännä Trumpia väärin

Julkisen sanan neuvostoon tulevia kanteluita lukiessa päällimmäinen tunne ei ole suuri moraalinen paheksunta

vaan kevyt harmistus.

Neuvoston pöydälle päätyy paljon kiusallisia rajatapauksia, jotka olisi voitu välttää, jos toimittaja olisi ollut työssään vähän tarkempi. Niitä ei millään viitsisi ottaa käsittelyyn, mutta muutakaan ei voi tehdä.

Harva rikkoo *Journalistin ohjeita* tahallaan. Neuvostoon asti päätyvät ongelmatapaukset johtuvat yleensä huolimattomuudesta ja ajattelemattomuudesta. Lonkalta vedetyn arvioni mukaan noin 80 prosenttia neuvoston käsittelemistä tapauksista perustuu puoleen tusinaan helposti vältettävään virhetyyppiin. Aina niistä ei tule langettavia, mutta ne työllistävät valtavasti sekä neuvostoa että kanteluihin vastaavia päätoimittajia.

NEUVOSTOSTA TULISI lähes työtön, jos toimittajat muistaisivat seurata yksinkertaiset nyrkkisäännöt.

1. Älä kopioi mainosmateriaalia. Tiedotemateriaalien cotypeistailusta ei saa Bonnierin journalistipalkintoa, mutta ei tiedotteiden käyttäminen juttujen lähteenä kiellettyäkään ole. Älä kuitenkaan tee vahingossa piilomainosta siten, että kopioit mainostajan tiedotteen jutuksi sellaisenaan ja täysin kritiikittömästi.

2. Tarkista aiemmin julkaistu tieto. Tutkijat eivät ole varmoja, että äskettäin havaitut radiosignaalit ovat avaruusolentojen lähettämiä, vaikka jossain näin väitettäisiin. Jos faktat ovat väärin, neuvostolle

on turha selittää, että ne ovat peräisin ”luotettavalta” englanninkieliseltä sivustolta.

3. Kaikki julkinen ei ole julkaistavissa. Tavallisen ihmisen tarkkaa sairausdiagnoosia ei yleensä ole syytä julkaista, vaikka se olisi kerrottu oikeuden päätöksessä tai seurakunnan ilmoitustaululla olevassa paperissa.

4. Jos päätät salata henkilöllisyyden, älä kerro henkilöstä liikaa. Jos nimi on päätetty jättää julkaisematta esimerkiksi yksityisyyden suojan vuoksi, ei kannata kertoa henkilön tarkkaa ikää, ammattia, asuinpaikkaa ja liikuntalajia. Langettavaan päätökseen voi riittää se, että henkilö on tunnistettavissa ammattikuntansa tai harrastuskuvioidensa piirissä.

5. Yritä oikeasti kuulla kielteiseen julkisuuteen joutuvaa. Viime talven Yle-vyyhdin innoittamat kansalaiset kantelevat nyt ahkerasti samanaikaisen kuulemisen laiminlyömisestä. Usein aivan syytä. Erittäin kielteiseen julkisuuteen joutuvaa henkilöä pitäisi edes yrittää haastatella, vaikka se ei aina onnistu. Muuten neuvosto joutuu jatkuvasti pohtimaan, ylitykö tuossa tai tässä tapauksessa sellainen kynnyks, ettei jatkojuttu tai vastineen julkaiseminenkaan riittäisi korjaamaan laiminlyöntiä.

6. Älä käännä Trumpin puheita väärin. Suomeen on syntynyt aktiivinen kantelijajoukko, joka on erikoistunut Donald Trumpin oikeuksien puolustamiseen. Ole siis huolellinen, kun käännät Trumpin sekavia puheita suomeksi! Kannattaa myös lukea kunnolla Trump-juttuja koskevat yleisöpalautteet. Ne saattavat olla aiheellisia oikaisupyyntöjä. ●

Taistelu Suomen ilmatilasta

Suomi päättää miljardien hävittäjäkaupasta vasta 2021, mutta mediaa lobataan jo täysillä. Kestääkö toimittajien eettinen selkäranka?

PASI KIVIOJA, TEKSTI • VESA LEHTIMÄKI, KUVITUS

Möläytys. Nolo sekaannus. Ankka. Näin luonnehdittiin Yhdysvaltain presidentin **Donald Trumpin** lausuntoa, joka aiheutti Suomen valtionjohdolle kiusallisen tilanteen. Presidentti **Sauli Niinistö**n tavannut Trump väitti Suomen olevan ostamassa suuria määriä F-18-lentokoneita amerikkalaiselta Boeingilta.

Niinistö kuittasi uutisen myöhemmin ankaksi, mutta Trumpin möläytys tuskin oli vahinko vaan osa valtiollista hävittäjäkauppojen lobbausta. Tähän peliin kuuluu vaikuttaminen yleiseen mielipiteeseen median kautta – ja senhän Trump hallitsee.

Vaikka varsinainen vaikuttaminen ja lobbaus – toisin sanoen vienninedistäminen – tapahtuu yleensä silmiltä ja korviltä piilossa kulisissa, medialla on keskeinen rooli paitsi suuren yleisön myös suomalaisten päättäjien mielipiteen muokkauksessa. Panokset ovat kovat, sillä hävittäjät maksavat Suomelle arviolta 7–10 miljardia euroa, jonka päälle tulevat miljardien elinkaarikustannukset.

Päätös Suomen hävittäjävalinnasta tehdään huolellisten testausten ja arviointien jälkeen vasta vuonna 2021. Taistelu Suomen ilmatilasta käy kuitenkin jo kuumana kulis-

seissa. Ensin pitää valloittaa median ilmaherruus.

KESÄKUUN ALUSSA MONEN suomalaisen Twitter-syötteeseen jämähti useaksi päiväksi näkyvälle paikalle sponsoroitu päivitys: "F-35: oikea valinta Suomelle".

Mainos tuntui lyömättömältä tarjoukselta tavalliselle kuluttajalle – "Mis sie tarvitset oikei hyvää hävittäijää, täs siul on sellane". Somekampis ilmestyi samaan aikaan kuin järjestettiin Helsingin Kaivopuiston lentonäytös, jota ilmailutoimittajat kutsuvat hävittäjien suurimmaksi lobbaustapahtumaksi tähän asti. Tosin F-35:tä ja ranskalais-ta Rafalea ei siellä nähty.

Miksi polttaa näin paljon ruutia median suuntaan, ennen kuin ollaan edes tarjouspyyntökierröksellä?

"Kysymys on mielikuvista ja mielikuva-markkinoinnista", arvioi hävittäjähanketta Yleisradiossa seurannut toimittaja **Tuomas Kerkkänen**.

"Halutaan rakentaa suomalaisille ja hävittäjäkaupoista päättävälle poliitikoille mielikuvaa erinomaisesti Suomelle sopivasta suorituskykyisestä järjestelmästä. Tämä on juuri sopiva sauma mielikuvamarkkinoinnille, kun hävittäjien arvioinnin tuloksia ei ole vielä julkistettu."

Hävittäjistä uutisoivat toimitta-

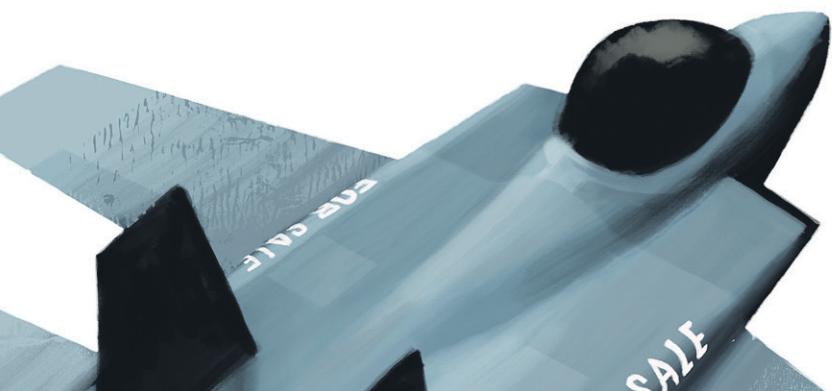
jat tiedostavat olevansa osa tätä mielikuva-markkinointia, mutta he pyrkivät sen takia tasapuolisuuteen hävittäjämallien kohte-lussa. Kerkkänen ja *Helsingin Sanomissa* puolustusasioista kirjoittava toimittaja **Jarmo Huhtanen** eivät suostu nimeämään hävittäjäsuosikkiaan, vaikka mielikuviahan heilläkin täytyy olla.

HÄVITTÄJÄTEHTAAT JA NIITÄ Suomessa edustavat viestintätoimistot lobbaavat yhtä valmistajaa lukuun ottamatta suomalaista mediaa aktiivisesti. Median piirissä kysymyksiä on herättänyt se, että myyntiponnistelujen tueksi on palkattu entisiä korkean tason upseereita ja puolustushallinnon virkamiehiä.

Hävittäjävalmistajien piikkiin töitä tekee useampikin suomalainen eläkeläiseversti tai -kenraali. Kovimmat natsat löytyvät ruotsalaista Saabia konsultoivan prikaatikenraali evp **Kari Salmen**, ranskalaisia auttavan vara-amiraali evp **Kari Takasen** ja amerikkalaisen

Boeingin laskuun toimivan amiraali evp:n ja puolustusvoimien entisen komentajan **Juhani Kaskealan** kauluksesta.

Eduskunnan puolustusvaliokunnan puheenjohtaja **Ilkka Kanerva** on todennut konsulttiupseereista, että hän toivoisi parhaiden voimien olevan valtakunnan eikä

Kieltäytyminen oli oikea ratkaisu. Tasapuolisuuden vuoksi pitäisi sitten lentää kaikilla hävittäjäehdokkailla.”

Jarmo Huhtanen, Toimittaja, Helsingin Sanomat

yksityisten lobbafirmojen käytössä.

Journalistin haastattelemlia toimittajia mietityttää, kenen puolella upseerit ovat ja mitä tietoja he kertovat ulkomaisille yrityksille. Toimittajien mukaan upseerit eivät ole olleet median suuntaan aktiivisia.

Puolustusministeriössä hävittäjähanketta vetävä kenraalimajuri evp **Lauri Puranen** sanoo, ettei puolustusvoimista siirtyneiden upseereiden tehtävä ole pääsääntöisesti lobbaaminen vaan toimiminen lentokonetehdäiden paikallisina asiantuntijoina. He osavat kertoa ulkomaisille asejärjestelmien toimittajille, mitä Suomi tarkoittaa ja tarvitsee.

”Eivät he ole mitään isänmaan pettureita. He haluavat, että Suomi saa hyvän suorituskyvyn”, Puranen sanoo ja huomauttaa, että salassapitovelvollisuus säilyy, vaikka upseeri jäisi eläkkeelle.

SUOMALAISTOIMITTAJIA ON KIERRÄTETTY tehtaila Amerikassa, Skotlannissa ja Ruotsissa. Itsestään selvää matkoille osallistuminen ei ole kuitenkaan ollut. *Hesarissa* ei tartuttu ollenkaan Yhdysvaltain- ja Skotlannin-reissuihin, mutta *HS:n* Yhdysvaltain-kirjeenvaihtaja kävi paikalla Pentagonin osuudessa.

”Tulin siihen tulokseen, ettei hinta-laatusuhde toimi siinä tällä kertaa meille. Skotlannin keikasta juttelin esimiehen kanssa, ja päätimme, ettei sinne kannata lähteä. Sieltä pitäisi saada jotain yleisempää irti”, Huhtanen sanoo.

Ylen Tuomas Kerkkänen vieraili sekä Yhdysvalloissa että Skotlannissa. Boeing ja Lockheed Martin tarjoutuivat maksamaan suomalaistoimittajien ja bloggareiden kaikki kulut Yhdysvalloissa. Kerkkäsen mukaan Ylessä pohdittiin matkalle osallistumista, mutta järjestäjille tehtiin selväksi, että Yle maksaa kulunsa itse. Kerkkänen piti myös

tärkeänä, että hänen uutisistaan käy avoimesti selville juttujen syntyneen hävittäjätehtaiden järjestämältä matkalta.

”Reissu oli huomattavan kallis ja hyvin organisoitu. Mahdotonta sellaista olisi ollut omatoimisesti järjestää. Lensimme tehtailla ympäri Yhdysvaltoja ja kävimme muun muassa Pentagonissa”, Kerkkänen kertoo.

Hän pitää mahdollisena, että joku osallistujista on voinut olla matkalla järjestäjien maksamana, mutta ei halua lähteä arvostelemaan muita.

SEKÄ KERKKÄNEN ETTÄ HUHTANEN ovat kieltäytyneet houkuttelevista tarjouksista, joissa on tarjottu toimittajalle mahdollisuutta päästä itse hävittäjän kyytiin.

”Juttelin yhdestä tarjouksesta päätoimittajan kanssa. Tarjouksesta tuli vähän kiusallinen olo. Totta kai toimittaja haluaisi mennä, nähdä ja kokea kaiken, mutta kieltäytyminen oli oikea ratkaisu. Tasapuolisuuden vuoksi pitäisi sitten lentää kaikilla hävittäjäehdokkailla”, Huhtanen kertoo.

Kerkkäselä on kolme valmistajaa tarjonnut lentomahdollisuutta.

”Toimituksessa harkittiin asiaa, eikä kenelläkään ollut asiassa epäselvyyttä – tähän emme lähde. Hauska juttuhan se olisi ollut, mutta se olisi ollut juuri sitä, mitä valmistaja haluaa.”

”Lisäksi arvelutti se, että hävittäjän lentotunti maksaa 10 000–20 000 euroa. Voisiko sellaista ottaa vastaan ja mitä jos joku kyseenalaistaisi toimittajan riippumattomuuden jälkeinpäin?”

Kerkkänen sanoo hypäävänsä hävittäjän kyytiin mielellään sitten, kun jokin vaihtoehtoista on valittu Suomelle.

MITEN NÄIN TEHOKAS LOBBAAMINEN sitten vaikuttaa toimittajaan? Pakkohan sen on

jossakin tuntua ja näkyä.

Tärkein vaikutus on tietysti informaation välittyminen, ja se on myös toimittajan ja hänen yleisönsä etu.

”Tulee ehkä herkemmin lähdettyä esimerkiksi taustakeskustelutilaisuuksiin. Niistä saa tiedonjyviä. Jos viestintätoimisto ei ole aktiivinen, ei toimittaja osaa itse esimerkiksi kysyä, että onko teillä nyt Suomessa semmoinen kaveri, jonka kanssa voisi jutella”, Jarmo Huhtanen sanoo.

Tuomas Kerkkäsen mukaan toimittajan lisääntyvästä tietomäärästä on sekin hyöty, että hänelle on selvinnyt, millä myyntiargumentein kukin valmistaja pyrkii konettaan kauppaamaan. Lobbauksen kärjiksi valitaan tietenkin koneiden vahvuudet, mutta tietojensa ansiosta Kerkkänen tuntee myös heikkoudet.

”Suomen päättäjät ovat kuulleet nämä samat puheet. On olennaista, että tunnen ne argumentit.”

Eikö hävittäjätehtaiden vierailuille osallistuminen vaikuta suosiollisesti mielikuviin, joita toimittajalle syntyy läheltä nähdyistä ja tarkasti briefatuista lentokoneista?

Sekä *HS:n* että Ylen toimittajat pitävät tärkeänä hävittäjävalmistajien tasapuolista kohtelua. Toimittaja ei voi myöskään lähteä hehkuttamaan omia kokemuksiaan.

”Vältämme innostunutta vastaanottoa”, Huhtanen sanoo lakonisesti.

VAIKKA TEHTAIDEN SUORA KONTAKTI median suuntaan ja suomalaisten viestintätoimistojen viestintä on ollut intensiivistä, toimittajat eivät koe sitä häiritseväksi.

Päinvastoin, tiedolle olisi tarvetta välillä enemmänkin kuin sitä on ollut tarjolla. Sekä Huhtanen että Kerkkänen mainitsevat, ettei ranskalaisten Rafalesta ole kuultu paljon mitään.

Gripenillä eniten osumia

Journalistin tekemä hävittäjien media-näkyvyysvertailu paljastaa, että eniten on esillä ollut ruotsalainen Gripen-hävittäjä. Ranskalainen Rafale on selvästi alakynnessä paitsi osumien kokonaismäärässä myös kuukausitasolla tarkasteltuna. Toisaalta koneiden kärkinelikön näkyvyys on ollut melko tasapuolista suomalaisessa mediassa.

Suurin piikki hävittäjien medianäkyvyydessä on ollut 9.6.2017 Helsingin Kai-vopuiston lentonäytöksen yhteydessä. Tuolloin mediaosumia oli yhteensä lähes 60 päivässä, kun niitä muutoin on ollut parhaimmillaan 30–40 päivässä.

Vertailu tehtiin Meltwaterin mediaseurantatyökalulla aikavälillä 6.9.2016 – 6.9.2017. Hakusanoina olivat hävittäjä ja hävittäjän nimi, jolloin uutisten joukossa on voinut olla myös muita kuin Suomen hankintoja koskevia hävittäjäjuttuja. Vertailu sisältää kaikki verkossa julkaisevat uutismediat.

● Gripen E (Saab, Ruotsi)	26 %	545 kpl
● F/A-18 Super Hornet (Boeing, USA)	23 %	485 kpl
● F-35 (Lockheed Martin, USA)	22 %	452 kpl
● Eurofighter Typhoon (BAE Systems, Iso-Britannia)	18 %	375 kpl
● Rafale (Dassault, Ranska)	12 %	245 kpl

”Ranskalaisten lobbaus median suuntaan on ollut lähes olematonta. Yritin kysyä sieltä jotakin, mutta sieltä ei edes vastattu yhteydenottoopyyntöön”, Kerkkänen kertoo.

Tiedot ranskalaiskoneesta hän on joutunut hankkimaan muista lähteistä.

Dassault Systemsin Rafalea on Suomessa edustanut talvesta lähtien pr-toimisto Rud Pedersen Suomi. Toimistolta vastattiin Journalistin yhteydenottoopyyntöön ja kerrottiin Dassaultin olevan aktiivisesti mukana Suomen kilpailussa ja käyvän vuoropuhelua virkamiesten ja päättäjien kanssa.

”Dassaultin yrityspolitiikka on se, että yhtiö ei pidä suurta ja aktiivista profiilia julkisuudessa”, kommentoi puolustustiimiä vetävä partneri **Marcus Rantala**.

Rantalan mukaan Dassaultkin on suunnit-

telemassa toimittajien tutustuttamista Rafale-hävittäjään ja tehtaaseen.

HANKALA TILANNE OLI SYNTYÄ, kun tehdaskiertuetta organisoinut Yhdysvaltain suurlähetystö kiitteli matkalle osallistuneita toimittajia ”mahtavista uutisjutuista” matkan jälkeen. Lähetystöstä viestitettiin Lockheed Martinin lähettäneen materiaalia, jonka he halusivat toimittaa eteenpäin osallistujille kiitokseksi vierailusta.

”Kurkkaisitko ystävällisesti pakettiini”, Kerkkänen vastasi nopeasti viestiin ja muistutti lähetystä Ylen käytännöstä, ettei arvokkaita lahjoja oteta vastaan.

Hävittäjätehtaan paketissa oli kuitenkin onneksi pelkkää viestintämateriaalia.

Kaikenlaista hävittäjäkrääsääkin on ker-

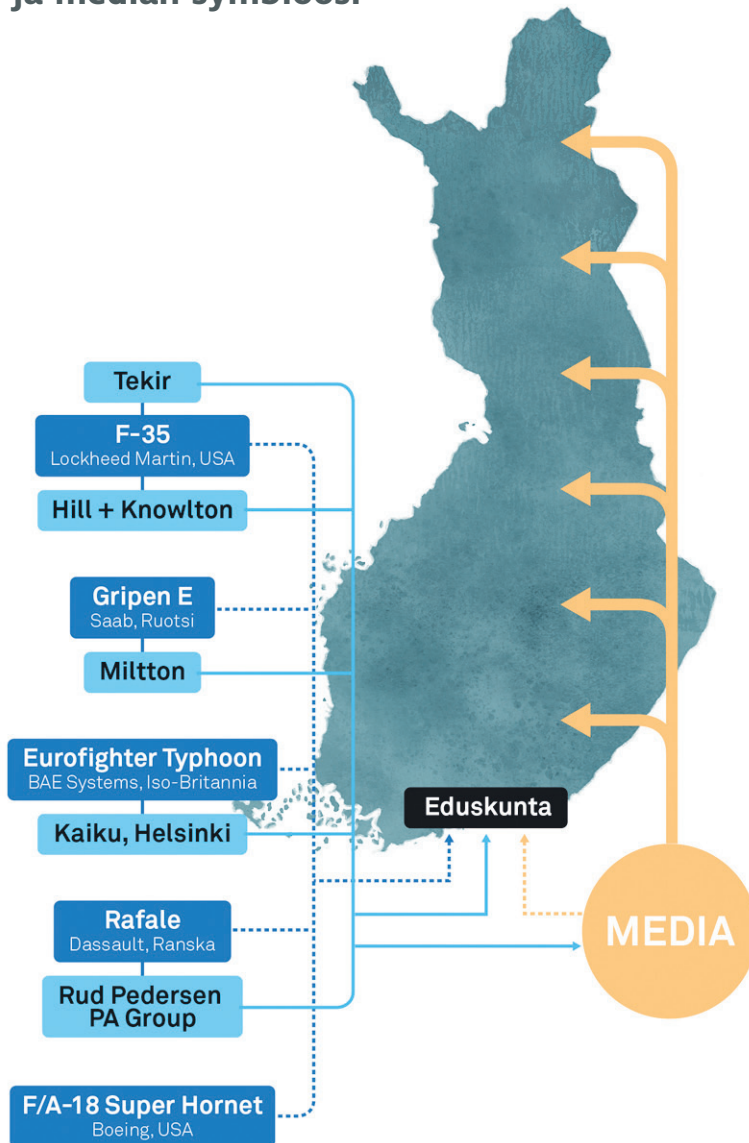
tynyt Kerkkäsen kaappiin Pasilassa, mutta Kaukoidässä valmistettujen avaimenperien, rintamerkkien, kynien ja lippisten kappalearvo tuskin on euroa enempää.

Emme todennäköisesti saa lukea Kerkkäsen tuotevertailua F-35:n ja F-18:n kaksintaistelusta, joten täytyy tyytyä vertailemaan Kerkkäsen hallussa olevia Boeingin ja Lockheed Martinin kyniä.

Boeingin sininen kynä on muodoltaan pulleampi ja kädessä jämäkempi, mutta se on tavallinen kuulakärkikynä. Lockheedin mustaharmaa kynä on hieno mustekynä, joka kuitenkin tekee sottaista jälkeä muistiinpanoihin.

Jos tällä perusteella pitäisi tehdä hävittäjävalinta, vaaka kallistuisi Boeingin puolelle. ●

Hävittäjävalmistajien viestintätoimistojen ja median symbioosi

Ei varaa pelätä

Maija Liuhto työskentelee freelancetoimittajana Afganistanissa. Valtaosa hänen ulkomaalaisista kollegoistaan on poistunut maasta.

SUSANNA SÄRKKÄ, TEKSTI • KERN HENDRICKS, KUVAT

Aamulla toukokuun viimeisenä päivänä freelancetoimittaja **Maija Liuhto** pesi hampaitaan kotonaan Kabulissa, kun sähköt menivät poikki. Kuului valtava räjähdys. Kymmenennessä kerroksessa olevan huoneiston lattia tärisi, ikkunat helisivät. Liuhto ja hänen kaksi kissaansa joutuivat paniikkiin.

”Räjähdykset ja ikkunalasien kilinät kuuluvat arkeen Kabulissa, mutta tämä jysähdys oli niin massiivinen, että minuun iski pakoauhu. En tiennyt, mitä oli tapahtunut”, Liuhto kertoo.

Kun sähköt palasivat ja netti alkoi toimia, Liuhdolle selvisi, että parin kilometrin päässä Saksan suurlähetystön lähellä oli räjähtänyt iso rekkapommi. Iskussa kuoli 150 ihmistä, loukkaantuneita oli satoja. Liuhton työpäivä muuttui hektiseksi.

Kiirettä jatkui myös seuraavat viikot. Rekkapommi-isku johti väkivaltaisiin mielenosoituksiin. Hautajaisissa räjähti pommi. Suomalaisen avustustyöntekijän sieppaus pysyi otsikoissa.

LIUHTO KIRJOITTA Afganistanista muun muassa *Helsingin Sanomiin* ja *The Los Angeles Timesiin*. Hän on työskennellyt toimittajana vasta runsaan vuoden. 2015 hän teki Kabulissa töitä Eureka Research and Evaluation -tutkimusjärjestölle.

”Vastaan tuli ideoita lehtijutuiksi. Sain muutaman jutun läpi *The Diplomat*iin, *The Monitor*iin ja *Middle East Eye*hin. Siitä heräsi ajatus, että voisin kokeilla työskentelemistä kokopäiväisenä toimittajana.”

Heikentynyt turvallisuustilanne on lisännyt freelancerin työmahdollisuuksia Afganistanissa. Valtaosa ulkomaalaisista kausipalkkaisista toimittajista on lähtenyt maasta.

Vain muutamalla isolla ulkomaisella

medialla – *The Washington Post*illa, *The New York Times*illa, *The Wall Street Journal*illa, Reutersilla ja AFP:llä – on oma kirjeenvaihtaja pääkaupungissa Kabulissa. Työnantajat eivät enää juurikaan anna kirjeenvaihtajiensa lähteä ulos toimistoistaan.

”Kidnappaaja voi olla taksikuski, lähikaupan myyjä tai pitsalähetä. Pommi-isku tai sieppaus voi sattua missä vain ja milloin vain. Toimittajana on pakko liikkua siellä, missä tapahtuu.”

”Me harvat freelancerit ja paikalliset toimittajat raportoimme tapahtumapaikoilta”, Liuhto hymähtää, kun tapaan hänet Kabulissa.

Iloisesti hymyilevä vartija heilauttaa meille rynnäkkökivääriään ja ilmoittaa: ”No photos this street.” Läheisen hotellin turvajärjestelyt lienevät kiellon synnä. Siirrymme muutaman korttelin päähän Chicken Streetille, joka on ollut länsimaisten keskuudessa suosittu ostospaikka. Huonontuneen turvallisuustilanteen vuoksi kadun mattokauppiaiden asiakkaat ovat kadonneet lähes tyystin.

Mediajättien kirjeenvaihtajien lisäksi YK:n ja EU:n palveluksessa olevat länsimaalaiset eivät juurikaan saa liikkua kaupungilla. He asuvat bunkkereissa ja kulkevat työmenoissa panssariautoilla.

MAIJA LIUHTO

- 29-vuotias freelancetoimittaja, filosofian maisteri.
- Syntynyt ja käynyt koulunsa Espoossa, opiskellut Wienin yliopistossa sosiaali- ja kulttuuriantropologiaa sekä Etelä-Aasian tutkimusta.
- Työskennellyt muun muassa saksalaiselle hyväntekeväisyysjärjestölle GIZ:lle Pakistanissa.

Afganistanissa toistaiseksi. Maija Liuhto sai kesällä uusituksi toimittajaviisumin puoleksi vuodeksi. Ainakin sen ajan hän aikoo pysyä Kabullissa.

Freelancetoimittajalla ei turvajärjestelyjä ole. Kotoaan käsin työskentelevä Liuhto liikkuu lähes paikallisten tapaan.

"Totta kai mietin joka päivä, että jotain voi tapahtua. Kidnappaaja voi olla taksikuski, lähikaupan myyjä tai pitsalähetä. Pommi-isku tai sieppaus voi sattua missä vain ja milloin vain. Kuulostaa hullulta, mutta on vain uskottava kohtaloonsa. Toimittajana on pakko liikkua siellä, missä tapahtuu."

VAIKKA KILPAILUA on moneen muuhun paikkaan verrattuna vähän, vapaana toimittajana menestyminen vaatii Afganistanissakin pal-

jon työtä ja sinnikkyyttä.

"Pahimmillaan olen joutunut tarjoamaan mielestäni hyvää juttuideaa kymmeniä kertoja ennen kuin olen saanut sen läpi. Sähköposteihin ei usein vastata. Jo sen selvittäminen, kuka missäkin mediassa vastaa ulkomaanjuttujen ostamisesta, edellyttää paljon työtä ja usein kollegojen apua."

Avustajapalkkiot voivat olla isoillakin markkinoilla pieniä.

"*LA Times* maksaa 250 dollaria jutusta. Paljoa ei jää käteen, kun joudun maksamaan fikserille tietyn prosenttiosuuden. Niinpä teenkin heille lähinnä vain uutisseurantaa.

Pitkiä juttuja kirjoitan lehtiin, jotka maksavat paremmin."

LIUHDON MIELESTÄ länsimaisen naisen on helpompi työskennellä toimittajana Afganistanissa kuin miehen. Naistoimittaja voi esimerkiksi haastatella sekä miehiä että naisia. Miestoimittajien voi olla vaikea jututtaa afgaaninaisia, koska nämä eivät saa puhua vieraille miehille.

Liuhdon mukaan afgaaninaiset joutuvat kokemaan paljon enemmän häirintää kuin maassa olevat länsimaiset kanssasarensa. Länsimainen nainen voi valittaa poliisille, ja

Haastatteluhetki. Länsimainen naistoimittaja voi Afganistanissa haastatella sekä miehiä että naisia. Miestoimittaja ei voi haastatella ketä tahansa naista.

Näin pärjät maailmalla

häntä jopa kuunnellaan. Tekijälle voi tulla seurauksia.

”Paikallisen naisen sana ei useinkaan paina mitään. Poliisi voi kohauttaa olkapäitään ja sanoa, että pysy kotona äläkä valita.”

Liuhto osaa jonkin verran Afganistanin kieltä daria, mutta ilman paikallisia avustajia hän ei pystyisi juttuja tekemään. Fikserit auttavat löytämään luotettavat haastateltavat. Parhaita tietolähteitä ovat Afganistanissa työskentelevät ulkomaalaiset asiantuntijat.

”Iso ongelma täällä on, että viranomaisten puheisiin ei voi luottaa yhtään. Esimerkiksi arvioit Isisin joukkojen vahvuudesta vaihtelevat 200–15 000 välillä sanojan poliittisten intressien mukaan. Samoin pommi-iskujen uhrilukuja pienennellään paljon.”

Televisiouutisia lukuun ottamatta afganistanilaisessa lehdistössä ja nettijulkaisuissa faktojen tarkistus ei aina ole parhaalla mahdollisella tolalla.

Maija Liuhdon vinkit kansainvälisenä freelancerina pärjäämiseen:

TARJOA JUTTUA aina ensin isoimpaan mediaan. Jos juttu ei mene siellä läpi, siirry askel askeleelta pienempiin.

ÄLÄ LÄHETÄ juttutarjouksia yleisiin toimituksen sähköposteihin. Joskus editoreiden yhteystiedot voivat löytyä Twitteristä.

Afganistanissa moni asia hoituu vain, kun tuntee oikeat ihmiset. Verkostojen luominen ja ylläpitäminen on toimittajalle elintärkeää.

”Tämä työ vaatii todella paljon teen juontia”, Liuhto sanoo.

OLE SINNIKÄS. Ei pidä lannistua eikä ajatella, että hyvänä pitämäsi juttuidea ei oikeasti olisi hyvä. Mediat eivät aina heti tajua, että tulossa olisi hyvä juttu. Ne eivät aina tunne paikallista tilannetta ja politiikkaa riittävän hyvin.

LUOTA TARINAAN. Täydellistä englannin kieltä ei välttämättä edellytetä, jos juttu on eksklusiivinen. Isoissa lehdissä juttu editoidaan kuitenkin moneen kertaan.

Keskustelumme päätteeksi Liuhto hyvästelee tutuksi tulleen mattokauppiaan Chicken Streetillä ja lähtee kotiin, uuteen asuntoonsa. Edellisestä hän lähti, kun afganistanilais-amerikkalainen naapuri ammuttiin kuoliaksi hänen kotiovensa edessä. ●

Hetki ennen suoraa. Jouko Jokinen vastasi heti nimityspäivänään suuren yleisön kysymyksiin Yle Areenan suorassa lähetyksessä. Äänitarkkailija Repe Raatesalmi kiinnitti mikrofonin uuden vastaavan päätoimittajan takkiin.

Yle vaihtoi varatuomarin humanistiin

MARJA HONKONEN, TEKSTI • JOONAS BRANDT, KUVA

Uusi vastaava päätoimittaja Jouko Jokinen korostaa luottamusta toimittajiinsa, eikä halua piiloutua Ylen hallintokäytävälle.

Ei. Jouko Jokinen ei ole kyllästynyt vastaamaan siihen, kutsutaanko Ylen puoli yhdeksän uutislähetyksessä eduskunnan puhemiestä pian puheenjohtajaksi.

”En silloin, kun asiasta keskustellaan asiallisesti”, Jokinen vastasi jälleen yhteen kysymykseen sukupuolineutraaleista titteleistä samana päivänä, kun hänen nimityksensä Ylen uutis- ja ajankohtais-toiminnan johtajaksi ja vastaavaksi päätoimittajaksi tuli julki.

”Mielelläni olisin ihmisten keskuudessa, en missään kopissa.

Nimitysuutista seuranneissa haastatteluissa Jokista tentattiin myös hänen Yle-veroa arvostelleis-

ta lausunnoistaan, kesän ”saunagatesta” ja siitä, vastaisiko hän, jos pääministeri soittaa. Vastaisi.

Kehujakin satoi. Jokisen arvioitiin olevan se harkitseva ja rauhoittava johtaja, jota Yle tarvitsee päätökseen eteenpäin viime kevään kriisistä. Lupsakka, nallekarhumainen kuulantyohtaja – toisenlainen kuin omaa parastaan terävämpi ja kunnianhimoisempi edeltäjä, **Atte Jääskeläinen**.

Jokinen itse sanoo, ettei oikein osaa arvioida entisen *Hesari*-työkarverinsa ominaisuuksia johtajana. Muutaman eron hän silti löytää.

”Minulla oli pääaineena kotimainen kirjallisuus, Atte on oikeustieteilijä. Jotain se kertoo ihmisen luonteesta, taustasta ja harrastuneisuudesta”, Jokinen sanoo.

Jääskeläisen hän arvioi myös olevan nopeampi päätöksissään.

”Minä yleensä fundeeraan asioita pidempään kuin moni muu.”

JOKINEN ALOITTAU uudessa tehtävässään joulukuun alkuun mennessä. Työpiesteensä hän aikoo sijoittaa muun toimituksen joukkoon kuten *Aamulehden* avokonttorissa.

”Mielelläni olisin ihmisten keskuudessa, en missään kopissa. Olisi

aika ahdistavaa olla yksin jossain hallintokäytävän varrella”, Jokinen sanoo.

Vaikka välineraajat kapenevat ja digitekeminen on jo aiemmasta työstä tuttua, ikänsä lehtipuolella työskennelleellä on opittavaa sähköisen median johtamisesta.

”Tottakai minun täytyy opetella slangi ja prosessit, jotta ymmärrän, mitä ihmiset puhuvat minulle. Tärkeintä on, että seuraavassa portaassa on erittäin hyviä tv- ja radioalan ammattilaisia.”

Jos jokin, 27 vuoden esihenkilökokemus on opettanut johtamaan ihmisiä, Jokinen sanoo. Kaikkein mahdolliseen on tullut törmättyä.

Aamulehdessä Jokinen on ollut alaistensa tiukka puolustaja silloinkin, kun yleisö tai julkisen sanan neuvosto ovat moittineet työtä. Kun *Aamulehti* sai langettavan reportaasista, jossa etsittiin ”Sortavalan ruminta huoraa”, Jokinen ilmoitti olevansa loukkaantunut päätöksestä toimittajansa puolesta henkilökohtaisesti.

Myös Ylessä hän toivoo alaisensa luottavan itseensä. Ilman molemminpuolista luottamusta ei voi tehdä töitä.

”Kaikissa niissä yhtiöissä, joissa

olen ollut esihenkilönä, on töissä pelkästään hyviä toimittajia. Se on lähtökohta”, Jokinen sanoo.

”Sitten jos välillä sisäisesti puhutaan kiivaasti ja ollaan eri mieltä, se on eri asia. Mutta meillä on töissä vain hyviä toimittajia.” •

JOUKO JOKINEN

• 58-vuotias Aamulehden vastaava päätoimittaja.

• Aloittaa Ylen uutis- ja ajankohtaistoiminnan johtajana ja vastaavana päätoimittajana joulukuuhun mennessä.

• Työskenteli aiemmin Satakunnan Kansan päätoimittajana ja kustantajana sekä Helsingin Sanomissa toimittajana, uutispäällikkönä ja toimituspäällikkönä.

• Opiskeli Jyväskylän yliopistossa kotimaista kirjallisuutta. Käynyt myös Sanomien Toimittajakoulun.

YHDESSÄ

ELINA LAPPALAINEN
JA JUSSI KAAKINEN

● Tekivät yhdessä lastentietokirjan *Nyt pelittää! – Miten pelejä tehdään?* (Tammi 2017).

● Elina Lappalainen on Talouselämän toimittaja ja tietokirjailija, jonka kirjoja aikuisille ovat *Syötäväksi kasvatetut* ja *Pelien valtakunta* (Atena 2012 ja 2015) sekä lapsille *Nakki lautasella* (Tammi 2015). Lappalainen on opiskellut journalistiikkaa Jyväskylän yliopistossa.

● Jussi Kaakinen on kuvittaja ja graafinen suunnittelija, joka opiskeli Taideteollisessa korkeakoulussa. Hänen lastenkirjakuvituksiaan ovat muun muassa *Taro-kirjat* (WSOY 2011–2014) ja *Suomen lasten historia* (Otava 2005). Hän on toiminut yrittäjänä kymmenen vuotta ja on Napa Agency -kuvitusagentuurin jäsen.

Enemmän kuin kirja

Elina Lappalaisen ja Jussi Kaakisen *Nyt pelittää!* -kirja on molemmille sydämen työ. Ammattimainen ote kantoi läpi projektin, vaikka loppusuoralla hommia paiskoi kaksi väsynyttä.

NINA ERHO, TEKSTI • MEERI UTTI, KUVA

Kun Elina Lappalainen valitsi kuvittajaa peliteollisuutta käsittelevälle lastentietokirjalleen, toiveet olivat: tyyli sopii digimaailmaan, osaa piirtää kivoja ihmis-hahmoja ja on niin kokenut ja tunnettu, että kasvattaa kirjan potentiaalia.

Työn sai Jussi Kaakinen, joka muistaa keränneensä työnäytteitä tosissaan päästäkseen hyvän kuuloiseen projektiin mukaan.

Ensikohtaamisesta Kaakinen vit-sailee muistavansa Lappalaisen olleen ”toosi tosi pitkällä raskaana” ja ”luultavasti sanoneen jotain ähähdysten tapaista”.

”No enhän, vaan ihan sievässä vauvamasussa hörpin siellä kustantamalla kahvia.”

VAKAVASTI PUHUEN ensimmäisessä tapaamisessa käytiin läpi, millaista kirjaa ollaan tekemässä, kenelle, miksi ja millainen työprosessi sille halutaan.

Koska Lappalaisen aiemmalle, eläintuotantoa käsittelevälle *Nakki lautasella* -kirjalle oli suureksi avuksi lasten tarkkaileminen aiheeseen liittyvässä ympäristössä, samoin päätettiin tehdä taas.

Vierailut pelistudioille eivät olleet yhtä antoisia kuin maataloil-le, koska nyt ei ollut vasikoita pajattavaksi, ja pelimaailma oli

lapsille etukäteen tutumpi. Sen sijaan Kaakiselä oli suureksi hyödyksi nähdä, miltä pelistudiot ja kirjan päähenkilöiden ikäiset lapset tarkkaan ottaen näyttävät.

TALOUSTOIMITTAJA LAPPALAINEN on tarkka faktoista myös lastenkirjailijana. Silti ohjelmointia oli kuvitettava yksinkertaistaen, koska ”muuten kukaan ei tajuaisi kirjasta mitään”.

”Vaihtoehtoista valittiin se, mikä kuulosti järkevimmältä.”

Jussi Kaakinen

Nyt pelittää! -kirjalla Lappalainen haluaa innostaa tyttöjä teknologian pariin, poikia kirjojen pariin ja perheitä pelaamaan ja lukemaan yhdessä. Vaikka kuvakirjat eivät tyypillisesti ole etenkään kuvittajalle kultakaivoksia, niiden tekeminen on myös Kaakisen sydäntä lähellä.

”Lasten pitää saada muitakin visuaalisia vaikutteita kuin niitä *anime meets disney* -tyyppisiä, joita valtavirran digipeleistä saa.”

LAPPALAISEN TOIVEILLE kuvien muokkauksista Kaakinen vaikuttaa olleen varsin joustava. Esimerkiksi

lättänaamainen toimistokoira-hahmo vaihtui lennossa pidempi-kuonoiseen, ”joka ei kärsi jalostuksen haitoista”.

Toisaalta myös Lappalainen kuunteli Kaakista, mistä esimerkiksi kirjassa on tämän kirjoittama tekstipätkä RGB-väreistä.

Kaakinen kuvaa yhteistyön henkeä sanomalla, että vaihtoehtoista valittiin se, mikä kuulosti järkevimmältä, ja Lappalainen sanoo, että kaksi ammattilaista pyrki parhaaseen mahdolliseen tulokseen yhdessä. Tapaamisissa Sellon kirjas-ton kahvilassa Espoossa kaksikon somevastaava Lappalainen huolehti, että niitä dokumentoidaan.

VAIKKA KIRJANTEKO meni loppusuoralla yötöiksi, hyviä yhteisiä päätöksiä syntyi edelleen. Yksi niistä on, ettei kirjan loppuun enää viime hetkillä lisätty aukeamaa pelien historiasta.

Yksi esimerkki melko vähäisiksi jääneistä kommelluksista on se, ”kun huomattiin aika viime vaiheessa, että kirjan sivumäärä ei täsmää”, Kaakinen sanoo.

”Ei sen pitänyt olla yllätys, kun mehän oltiin sovittu sivumäärä”, Lappalainen sanoo – oikein lempeällä äänellä.

Kirjan elokuisissa julkaisujuh-lissa projektin kestoä havainnollis-ti hauskaasti alun vauvamasu, joka nyt jo taaperteli ympäriinsä. ●

Spoilervarning. Författare ser tendenser till att bokrecensioner blir mindre analytiska och mer refererande. "En recension ska inte vara ett referat av handlingen, men det är en svår balansgång för en recensent att veta hur mycket som ska avslöjas", säger Fredrik Sonck, kulturchef på Hufvudstadsbladet.

Författare sågar litteraturkritik

JOHAN SVENLIN, TEXT • KARL VILHJAMSSON, FOTO

De finlandssvenska tidningsredaktionerna får besk kritik av författare som tycker att litteraturrecensionerna blir sämre och sämre.

När romanen *Själar* kom ut i början av september hettade debatten om recensionsverksamheten i Svenskfinland till igen. Författaren själv, **Johanna Holmström**, skrev en kolumn i KSF Medias tidning *Östnyland* (Konstkritik som ger huvudvärk, 12.9), där hon hävdar att recensionstekniken i de finlandssvenska tidningarna försämrats radikalt under hennes tretton år som publicerad författare.

"Recensionerna är i dagens läge betydligt kortare, mycket mindre analytiska (om alls) och ibland snudd på fullständigt inkompetenta... Det är beklämmande att

i dagstidningar se professionella människor, självutsedda smakdomare, skriva långa och kompetenta handlingsreferat som jag dessvärre skulle vara tvungen att underkänna i klassrummet med motiveringen; ledsn, men det var en recension du skulle skriva", löd Holmströms dom.

Kritiken mot kritiken togs in på redaktionerna, men med vissa reservationer.

"Jag säger inte att hon har fel. Recensioner har i snitt blivit kortare och de skrivs ofta under tidspress. Det har även hänt att författare skällt på oss eftersom vi inte haft recension på recensionsdag", säger **Patrik Back**, kulturchef på *Vasabladet*.

Han medger att alla recensioner inte är välskrivna eller i dialog med konstverket, men han vill inte heller hålla med om att det var bättre förr.

"Ur ett historiskt perspektiv, åtminstone på *Vasabladets* kulturredaktion, är recensioner en relativt ny form som skiftat genom åren. Jag har också läst hätska, politiskt laddade recensioner från 1970-talet, som möjligen inte skulle mottas väl i dag."

Hufvudstadsbladets kulturchef **Fredrik Sonck** håller med Johanna Holmström i vissa avseenden, men tycker att hon överdriver när hon hävdar att många recensenters texter skulle bli underkända på högstadiet.

”Det förvånar mig är att jag som kulturchef ytterst sällan blir kontaktad av unga som vill skriva om till exempel popmusik.”

Patrik Back,
kulturchef på Vasabladet

”Åtminstone publiceras inga sådana recensioner i *Hufvudstadsbladet*. Jag har som princip att inte recensera frilansares recensioner offentligt, men självklart finns det också recensioner som inte helt lyckas kommunicera med det recenserade verket och jag förstår att det kan kännas tufft för en enskild konstnär.”

HAN PÅMINNER OM att recensioner inte i första hand skrivs för konstnärerna som skapat verken.

”Den primära mottagaren av texten är den läsande offentligheten. Konstnären är bara den sekundära mottagaren.”

Varken Back eller Sonck skyller eventuella bristfälliga recensioner på minskade budgetanslag.

”Sedan jag började som kulturchef för tre år sedan har KSF Media samarbetsförhandlat två gånger och redaktionen har blivit mycket mindre. Mot den bakgrunden har recensionsverksamheten klarat sig bra”, anser Sonck.

”Det är ett ju ett känt faktum att dagstidningar i Svenskfinland inte betalar några feta honorar. Jag hör till den generation som började den journalistiska banan med att recensera skivor, konserter eller konstutställningar. Vi skrev i första hand för att vi ville skriva, i andra hand för honoraret. En sak som förvånar mig är att jag som kulturchef ytterst sällan blir kontaktad av unga som vill skriva om till exempel popmusik”, berättar Back.

Sonck och Back är eniga om att det är svårare att rekrytera frilansrecensenter inom scenkonst och musik än inom litteratur.

”När det gäller litteratur finns det duktiga kritiker att tillgå. Ibland anlitar vi recensenter från Sverige för att våra finlandssvenska medarbetare inte vill recensera verk av författare som de är nära bekanta med.”

”För *Vasabladet* är revyerna en mycket viktig del av kulturbek-

ningen, medan vi inte har en hundraprocentig täckning av finlandssvensk bokutgivning. Det förväntas att vi ska recensera varje revy i vårt spridningsområde och det kräver en viss prioritering inom kulturbekvakningen.”

Johanna Holmström fick fart på diskussionerna, men hon avböjer att bli intervjuad för *Journalisten* med motiveringen:

”Jag har valt att inte kommentera ämnet i kolumnen ytterligare.

Jag sade det jag hade att säga i den och sedan finns det andra som kan diskutera vidare.”

OCH VISST HAR det diskuterats vidare, inte minst i *Västra Nyland*. Där har barnboksförfattaren **Minna Lindeberg** lett ett uppror, påhejad av författarkollegor som **Monika Fagerholm** och **Katarina von Numers-Ekman**, och krävt att få till ett krismöte med redaktionsledningen på VN.

”Jag vill lyfta fram fegheten och ohederligheten i deras brutna löften som för ett år sedan gavs om en högklassig och skarp kulturbekvakning. Litteraturrecensioner borde skrivas av välutbildade och specialiserade recensenter och kulturjournalister som också innehar ett stort personligt intresse för litteratur och konst och som odlar sin egen recensionskonst på ett ansvarsfullt och medvetet sätt”, skriver Lindeberg per e-post.

En snabb koll över årets bokrecensioner i VN visar att fyra av elva boktitlar hittills i år recenserats av tidningens allmänreportrar. Övriga sju har skrivits av frilansande litteraturkritiker.

”För att recensera en stor roman som till exempel *Själarnas ö*, en historisk roman, ett stycke kvinnohistoria, behöver redaktionen definitivt hyra in sina frilansskribenter som de pratade om. Det är inte varje år en dylik bok skrivs”, anser Lindeberg.

Det är ungefär ett år sedan KSF Medias samarbetsförhandlingar re-

sulterade i en stor omställning för koncernens tidningar, inte minst för VN. Utgivningen för papperstidningen minskade från fem dagar i veckan till två dagar och de redaktörer som fick fortsätta på tidningen blev allmänredaktörer. Enligt VN:s chefredaktör **Marina Holmberg** har varken tidningens kulturbekvakning eller litteraturrecensionerna tappat mer än andra sektioner.

”Förändringen förra året innebar också att innehållet i tidningen ska vara helt lokalt, men för kulturen har vi undantag eftersom vi också bevakar Åbo Svenska Teater, Svenska Teatern i Helsingfors och finlandssvensk litteratur. Vi har ett väldigt brett kulturliv i vårt eget område och vi måste hitta en balans i hela utbudet”, förklarar Holmberg.

Hon ser inte att litteraturkritik skulle ha fått lida mer än andra grenar när resurserna minskat.

”Vi har flera utomstående recensenter och söker ständigt nya medarbetare. Nyligen har två av våra frilansskribenter inom litteratur rekryterats av förlag och det är inte lätt att hitta nya”, säger Marina Holmberg.

Lindeberg har en lösning på rekryteringsproblemen.

”Redaktionerna kunde vara i kontakt med Författareföreningen, om de vill rekrytera behöriga recensenter. Vi behöver tillsammans leta fram kompetenta personer som kunde tänkas sköta uppgiften.”

Kris eller inte – i oktober kommer Lindeberg att få sin önskan om ett möte mellan författare och KSF Medias ledning uppfyllt. Datum är ännu inte spikat. ●

ANNAKAISHA SUNI annakaisha.suni@gmail.com SKRIBENTEN ÄR EKONOMIREPORTER PÅ SVENSKA DAGBLADET OCH BOR I STOCKHOLM.

När allt bara fungerar

Jag tog en genväg till ekonomijournalistiken. Det var i alla fall så det kändes när jag för ett år sedan kom till *Dagens industri* och fick tillgång till deras dataprogram och tjänster.

Ett program öppnar upp börsen och visar dagens aktiekurser, deras historiska utveckling och alla nyheter och pressmeddelanden kopplade till varje bolag, enkelt sökbara. En webbtjänst samlar alla svenska bolags årsredovisningar i en lättöverskådlig form. En annan avslöjar vem som äger bolagen och när ägarna köper och säljer aktier.

Alla tre är betaltjänster trots att mycket av informationen finns gratis tillgänglig för journalister och allmänheten i både Sverige och Finland. Det redaktionerna betalar för är snabbhet och enkelhet. Med tjänsterna får jag tag på siffrorna jag behöver direkt. Dessutom minskar risken för missförstånd när någon kunnigare än jag sammanställt och standardiserat informationen från många olika källor.

NU ARBETAR JAG på *Svenska Dagbladet Näringsliv* och har alltså erfarenhet från de båda stora svenska ekonomiredaktionerna *Di* och *SvD*, som hör till de två stora tidningshusen, Bonnier och Schibsted. Det är impone-

rande hur båda husen använder teknik för att underlätta journalisternas arbete. Jag skulle vilja skriva att jag är tacksam för det varje dag, men oftast tänker jag inte alls på det. Allting bara fungerar.

”Jag fick flera gånger böna och be hos utvecklarna för att få någon bugg fixad. Det kändes som om de jobbade på en helt annan arbetsplats.”

Både Bonnier och Schibsted har relativt nyligen tagit fram egna redaktionsprogram som åtminstone delvis ersätter sådana tjänster som *Newspilot* eller *Episerver*. Utan att avslöja några affärshemligheter kan jag säga att båda gjort det lätt för journalister att skriva, lägga till videos, bilder och grafik, nyhetsvärdera och publicera i ett och samma program.

IBLAND TÄNKER jag tillbaka till teknikångesten under tidigare år och på tidigare arbetsplatser. Datorn hängde sig precis när en

nyhet skulle ut på nätet. Rubriker klipptes av mitt itu om de inte var perfekt anpassade till programmets fyrkantiga värld, som inte var byggd utifrån journalisternas behov. Jag fick starta ett extra program för att i flera olika steg redigera en bild innan jag kunde använda den i ett annat program. Och framför allt fick jag flera gånger böna och be hos utvecklarna för att få någon bugg fixad.

Det kändes som om de jobbade på en helt annan arbetsplats med andra prioriteringar, inte som att vi arbetade tillsammans mot gemensamma mål. De förstod inte mig och jag förstod verkligen inte dem. Jag hade noll koll på deras arbete och metoder och lyckades därför varken att göra mig förstådd eller bli respekterad.

DE SOM UTVECKLAT programmen jag arbetar med i dag har däremot stor förståelse för hur journalister jobbar. Jag ska också försöka bli bättre och lära mig lite grunder i programmering i höst.

Jag hoppas att man numera slipper teknikångesten även på de finländska redaktionerna. Samtidigt handlar det, som vanligt, om resurser. De stora redaktionerna har råd att ge journalisterna bra verktyg. En liten redaktion får fortsatt förlita sig på billigare men sämre metoder.

HSS MEDIA VARSLAR – IGEN

Branschen är stålsatt av otaliga samarbetsförhandlingar. Men då HSS Media nyligen meddelade om förhandlingar som berör alla avdelningar kom det ändå – på riktigt – som en stor överraskning. Maximalt nio anställda kan få gå.

Samtidigt har HSS Media som bekant gjort plusresultat både 2015 och 2016 – en prestation i sig. Och det var inte länge sedan bolaget anställde fyra (!) nya journalister.

”Precis. Blödningen är stoppad, såret har börjat läka. Vi är ovanför vattenytan.”

Så kommenterar en märkbart upprörd **Petter Granroth**, huvudförtroendemän vid HSS Media.

Vi försöker få en kommentar av tidningens ledning.

Chefredaktör **Niklas Nyberg** hänvisar vidare till tillfälliga VD:n **Thomas Peterssohn**. Där får vi dock inget svar (telefon och e-post). Så vi försöker med styrelseordförande **Henry Backlund**.

Men vi blir ändå inte särskilt mycket klokare av hans kommentarer:

”Hela branschen tappar intäkter – även vi. Vi talar om framtiden och ser på åren 2018 och år 2019.”

Han fortsätter: ”Detta har inget att göra med nya VD:n – vi kommer att ha tre stycken VD:n i år och vi är nog med att inte tappa styrfart.”

Och vidare: ”Bolaget har inte bytt kurs. Vi arbetar helt enligt plan.”

Dessutom: Det finns inget samband mellan nedskärningarna och grundandet av den utvidgade nyhetsbyrån SPT. HSS siffror för 2017 ger han inte ut nu, men de är sämre än 2016, framhåller han.

Till det kommenterar Granroth, som tagit del av intäktsnivån för i år: ”Kurvan pekar inte så pass mycket neråt att nio stycken borde få sparken.”

Det är förstås möjligt att samarbetsförhandlingarna inte har direkt ekonomiska orsaker.

Mycket är ju på gång inom HSS Media hur som helst: I mars hoppade VD **Svante Wahlbeck** vidare till KSF Media, i april slutade marknadsföringschefen **Patrik Pada** och i juni var det försäljningsdirektören **Mika Mäkisalo** tur och i september sade **Anna-Lena Nyfors-Norrgrård** vid *Seven Days* upp sig.

Magnus Londen

etiikka

Voiko Instagramista napata kuvan?

JANNE SALOMAA, TEKSTI • ANNA-KAISA JORMANAINEN, KUVITUS

Suhde Touko Aallon kanssa teki Iris Flinkkilän vähäpukeisesta Instagram-kuvasta kiinnostavan. Tekikö suhde myös perustelluksi sen julkaisemisen?

Vihreiden puheenjohtaja **Touko Aalto** kertoi Facebookissa 8. elokuuta eroavansa puolisonsa kanssa. Julkaisusaan Aalto ilmoitti, että eron taustalla on myös kolmas ihminen. Seuraavana päivänä hän kertoi, että ihminen on Vihreiden nuorten viestintäsuunnittelija **Iris Flinkkilä**.

Ilmoitushetkellä Flinkkilän Instagram-tili oli julkinen. *Iltalehti* löysi sieltä vähäpukeisen selfien. Samana päivänä Flinkkilä muutti Instagram-tilinsä yksityiseksi. Seuraavan päivän *Iltalehdessä* oli kuitenkin aukeaman kokoinen ruutukaappaus selfiestä.

”Touko Aallon avioliiton ulkopuolinen suhde oli yleistä mielenkiintoa herättävä ja ajankohtainen aihe.

SJL:n lakimies Sanna Nikula

Iltalehden uutispäällikkö **Tuukka Matilainen** perustelee ratkaisua Touko Aallon asemalla ja sillä, että myös Flinkkilä oli päättämässä

suhteen tuomisesta julkisuuteen.

”Asemansa puolesta he ovat kyvykkäitä arvioimaan seuraukset. Aalto on yhä suurempaa kannatusta nauttivan puolueen puheenjohtaja, jonka tausta kytkeytyy väistämättä myös hänen tehtävänsä hoitamiseen.”

Olisiko Flinkkilältä pitänyt kysyä lupaa kuvan julkaisuun?

ASIAA VOI POHTIA sekä tekijänoikeuslakien että yksityisyyden suojan kannalta. Tekijänoikeuksien näkökulmasta *Iltalehden* ruutukaappaus on Iris Flinkkilän teoksesta valmistettu uusi kappale, jota on levitetty yleisölle.

Lähtökohtaisesti toisen julkistetusta teosta saa lain mukaan siteerata, jos siteeraaminen tapahtuu hyvän tavan mukaisesti ja tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa. Kuvia siteerataankin mediassa yleensä rajaamalla niistä revinäinen.

Iltalehti julkaisi kuitenkin Flinkkilän kuvan kokonaisuena. Se voi olla sallittua, jos kuva liittyy ”päivänkysymystä” koskevaan uutiseen eikä siteerattu kuva ole alun perin lehtikuvaksi tarkoitettu kuva.

Journalistiliiton lakimies **Sanna Nikula** arvioi, että *Iltalehden* ruutukaappaus täyttää siteerausehdot.

”Tekijänoikeusneuvosto on ollut aika salliva siinä, mikä katsotaan päivänsäntymykseksi. Touko Aallon avioliiton ulkopuolinen suhde oli yleistä mielenkiintoa herättävä ja ajankohtainen aihe. *Iltalehden* jutussa myös käsitellään Flinkkilän kuvaa sellaisella tavalla, että asiallisen yhteyden vaatimus luultavasti täyttyy.”

Nikulan mielestä kuvasitaatin laillisuudesta voi kuitenkin perustellusti olla myös eri mieltä.

”Lähinnä siksi, että isolla julkais-

tua kuvaa voi pitää uutisen pääaiheena, joka on nostettu juttuun lukijoiden houkuttelemiseksi.”

YKSITYISYYDEN SUOJAAN liittyvät kysymykset ratkaisee yleensä Julkisen sanan neuvosto.

JSN:n puheenjohtaja **Elina Grundström** kommentoi Instagram- ja muiden somekuvien julkaisua mediassa vain yleisellä tasolla. Hänen mielestään Instagram-tilin avoimuus ei automaattisesti oikeuta ruutukaappausten julkaisua.

”Kaikki julkinen ei ole julkaistavissa, jos kuvat sisältävät arkaluontoista tietoa. Erityinen oikeus korkeaan yksityiselämän suojaan on lapsilla.”

Ainoassa Instagram-kuvia koskevassa tapauksessa JSN päätyi silti vapauttavaan ratkaisuun. Viime vuoden lopulla neuvosto käsitteli **Kimi Räikkösen** vaimon **Minttu Räikkösen** kantelun MTV:n julkaisemasta perhekuvasta.

JSN perusteli vapauttavaa ratkaisua Instagram-tilin avoimuudella, kantelijan yksityiselämästään antamalla haastatteluilla ja sillä, että

lentokoneessa otetussa kuvassa ei ollut mitään arkaluonteisia asioita.

Myös oikeuteen voisi kannella yksityiselämän suojan rikkomisesta. Viestintäoikeuden professori **Päivi Korpisaari** ei halua suoraan ottaa kantaa *Iltalehden* kuvaan. Julkaisua voi hänestä perustella kuitenkin usealla seikalla: suhteeseen lähteminen poliitikon kanssa alentaa yksityisyyden suojaa ja puolueessa työskentelyäkin voi pitää politiikassa mukanaolona, kuten myös poliittisiin kampanjoihin osallistumista.

Flinkkilä oli ottanut selfiensä kaksinaismoralismia vastustavan *Free the nipple*-kampanjan yhteydessä, minkä *Iltalehti* kertoi. Instagram-tilin muuttamisella yksityiseksi ei ole Korpisaaren mielestä tapauksessa merkitystä, koska kuva oli ollut jo vuoden ajan julkinen. ●

● TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI KÄSITTELEE JOURNALISTIN OHJEITA, JOTKA OVAT AJANKOHTAISIA TAI MUUTEN KIIINNOSTAVIA.

JOURNALISTIN OHJE 27

JO 27: Yksityiselämään kuuluvia erityisen arkaluonteisia seikkoja voi julkaista vain asianomaisen suostumuksella tai jos niillä on poikkeuksellista yhteiskunnallista merkitystä. Yksityiselämän suoja on otettava huomioon myös kuvia käytettäessä.

anna hyvän kiertää

Taustatöissä. Sean Ricks jutteli syyskuisena maanantaina saman viikon Perjantai-lähetyksen vieraan, toimittaja Jenny Lehtisen kanssa. Tarkemman työn alla Perjantain tiimillä on kerrallaan parin seuraavan viikon aiheet. Perjantai-dokkareita on tekeillä viikoiksi eteenpäin.

SEAN RICKS, 33

● Toimittanut, juontanut ja ollut luomassa Yle Perjantain televisio-ohjelmaa ja somea vuodesta 2015.

● Työskennellyt toimittajana ja juontajana Yle Kioskissa sekä toimittajana ja ulkomaantoimittajana A-studiossa.

● Aloitti Yle-uransa Ajankohtaisessa kakko-sessa. Sitä ennen työskenteli Ilkassa ja Avussa.

● TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI PYYTÄÄ ILMIAANTAMAAN LOISTAVIA ALAN TUOTOKSIA. VIESTIÄ VIE SEURAAVAKSI ETEENPÄIN SE, JONKA TYÖ ESITELLÄÄN PALSTALLA.

Paras mahdollinen käsittely

NINA ERHO, TEKSTI • KAI WIDELL, KUVA

UWA IDUOZEEN VALINTA

Kuvajournalisti **Uwa Iduoze** valitsi esiteltäväksi toimittaja **Sean Ricksin** työn Ylen *Perjantai*-ohjelmassa:

”Sean Ricks on edennyt siihen, että juontaa omaa ohjelmaansa yhdessä **Pekka Vahvasen** kanssa. Ricks tekee työtään rennolla otteella, ja häntä selkeästi motivoi halu ymmärtää erilaisia ihmisiä. Hän ei lähesty asioita omien ennakkoluulojensa varassa, vaan koittaa tosissaan luoda rakentavaa dialogia, oli haastateltavalla millainen arvomaailma tahansa.

Tarvitsemme Ricksin kaltaista sillanrakentajaa, joka asettaa omat motiivinsa syrjään ja pyrkii auttamaan ihmisiä näkemään asiat uudesta näkökulmasta.”

”Vaikka käsittelemme vaikeita aiheita, vältämme yliasiallisuutta, koska perjantai-ilta pitää myös viihtyä. Lämpöä ja huumoria pitää olla, mutta liika kepeys jää harmittamaan. Tavoite on kuitenkin saada katsojat haastamaan ennakkokäsityksensä asioista ja ihmisistä – edes 52 minuutin ajan”, sanoo Ylen *Perjantain* toimittaja **Sean Ricks**.

”Ohjelman suunnittelu lähtee usein fiiliksestä, että jostain aiheesta pitäisi tehdä *Perjantai-dokkari*. Sitten ryhdyimme pallotelemaan, mikä isompi tematiikka siitä aukeaisi, ketkä sopisivat puhumaan siitä, millä kulmilla aiheetta voisi tuoda teksteinä ja videoina. Vaikka *Perjantai* on virallisesti ajankohtaisohjelma, etsimme sitä, mikä kuplii päivän uutisvirran ulkopuolella.

Vaikeiden aiheiden käsittely liveinä vaatii paljon taustatyötä, jossa rakennetaan haastateltavan luottamus. Koska haluan lavalle aitoa keskustelua, en käy etukäteen läpi jokaista yksityiskohtaa ja kysyn myös yhtäkkiä mieleen tulevia kysymyksiä. Haastattelu elää myös liveyleisön mukana.

En jännitä lavalla vaan nautin ihmisten kohtaamisesta. Hienointa on, kun haastateltava unohtaa yleisön ja kamerat, syvenyy ja avautuu. Tyylini on rento ja kuunteleva, hieman taaksepäin nojaava. **Pekan** tyyli on veitsenterävä ja hauskaasti hiomaton. Meillä on vapautta ideoida ja miettiä, kumman tyyli on mihinkin sopiva.

Yksi vaikeimmista töistämme oli pedofiiliohjelma, josta mietin etukäteen paljon, mennäänkö nyt liian pitkälle ja katsooko tätä kukaan. Palaute osoitti, että aiheen käsittely oli tärkeää. Vaikeissa aiheissa on riskinsä, mikä pitää hyväksyä, ja välillä mokataan. Toisaalta ’epäonnistunutkin’ haastattelu voi herättää paljon reaktioita, joiden käsitteleminen on hyvää opetusta.

Yritän aina nähdä ja näyttää haastateltavan muunakin kuin ’somehahmona’ riippumatta siitä, olenko hänen kanssaan samaa vai eri mieltä. Tärkein jumbpa on koko ohjelman kulma – se, että provosointi ja journalistiset perusteet ovat tasapainossa. Koska moni tärkeä aihe käsitellään vain kerran, se on tehtävä parhaalla mahdollisella tavalla.”

Kattava katsaus valtaan

On aina virhe tarttua akateemiseen oppikirjaan jymypaljastuksia toivoen. Siksi on myönnettävä, että oli ihan oma moka, että petyin lukiessani **Mari K. Niemen, Tapio Raunio** ja **Ilkka Ruostetsaaren** toimittamaa, juuri ilmestynyttä *Poliittinen valta Suomessa* -teosta.

Takakansi lupaa kirjan kertovan, ketkä Suomessa käyttävät valtaa. Sen teos tekeekin huolellisella, kattavalla ja päiväuutisvirtaa elävän näkökulmaa huomattavasti pidemmällä aikajänteellä. Mutta paljastetaanko harmaat eminenssit? Listataanko top 10 -nimet? Ei paljasteta, eikä listata. Eikä se tietysti ole kirjan tarkoitus.

Tartuin itse kirjaan, koska olen kiinnostunut median vallasta politiikassa. Asiaa käsittelevä luku summaa sen, mistä on puhuttu jo pitkään: Sosiaalinen media on haastanut perinteisen median vallan. Poliitikot tasapainoilevat haluamansa julkisuuden ja ikä-

vän huomion välillä. Media vaikuttaa puheisiin, muttei välttämättä päätöksiin.

Poliittinen valta Suomessa antaa toimittajalle hyvää taustaa ymmärtää, miten valtaa käytetään. Poliitikkojen ja median hyvä veli-verkostoissa riittää silti vielä perattavaa tutkiville toimittajille. Niin pitääkin.

Marja Honkonen

MARI K. NIEMI,
TAPIO RAUNIO & ILKKA
RUOSTETSAARI (TOIM.):
POLIITTINEN VALTA
SUOMESSA
VASTAPIO

VESA HEIKKINEN vesa.pekka.heikkinen@luukku.com
KIRJOITTAJA ON SUOMEN KIELEN DOSENTTI JA TIETOKIRJAILIJA.

Sukupuoli ratissa

Mieskaksikko kaahasi yli kahtasataa. Mieskaksikko näpisti tavaraa. Mieskaksikko vangittiin tapon yrityksestä.

Ovat olleet aktiivisia, nämä mieskaksikot. Eipä silti, yksittäisellä miehelläkin on riittänyt kiireitä: ajoi 4,4 promillen humalassa, ajoi humalassa Kurikassa, ajoi järjetöntä ylinopeutta Levillä.

Mieskaksikot ja ehtiväinen mies pitävät uutistoimittajat varpaillaan. No okei. Ovat naisetkin törttöilleet: ajoi rollaattorivanhuksen yli suojatiellä, ajoi päihtyneenä Laihialla, ajoi känissä auton katolle.

Ratista on siis tavattu sekä miehiä että naisia. Lisäksi uutisotsikoissa näkyy *autoilijoita*, ja kun lukee juttuja tarkemmin, huomaa, että kyse on toisinaan miehistä, toisinaan naisista.

Paljon on sellaisiakin otsikoita, joissa seikkailee perinteinen *naisautoilija*: puhui kännykään, ajoi autonsa vahingossa silppuriin, törmäsi naispyöräilijään. Törkeän sukupuolittavaa ja ennakkoluuloja ruokkivaa! Samaan hengenvetoon on todettava, että kyllä, *miesautoilijakaan* ei ole uutisotsikoissa poikkeuksellinen näky: törmäsi kioskiin, houkutteli lapsia autoonsa, puhalsi yli 3,5 promillea.

Jee! Sukupuolia kohdellaan jutuissa tasavertaisesti! Mitä ne puhuvat seksistisestä kielestä! Kaikki hyvin uutisrintamalla!

Ei aivan. Pari pointtia.

Ensimmäinen: Kun suomen kielen lautakunta antoi kymmenen vuotta sitten suosituksen sukupuolineutraalista kielenkäytöstä, se katsoi, että sukupuoli on syytä tuoda viestimissä esiin "vain silloin, kun se on käsiteltävän asian kannalta olennaista". Monissa tapauksissa on epäolennaista.

Toinen: Milloin uutisjournalismissa alkaa näkyä se, että maailmassa on *muunsukupuolisia*kin? Ei tosin tarvitsekaan näkyä, kun alamme käyttää sukupuolineutraaleja ihmisanoja. Jookosta? Yhtenä miehenä?

Tamperelainen Aamulehti teki palveluksen tasa-arvolle nostamalla esiin mies-päätteiset tehtävänimikkeet, joiden käyttäminen ohjaa ajatteluamme.

Päätoimittaja Markku Huusko
Uudessa Suomessa 19. syyskuuta

Meidän toimittajien on tarkkailtava kielenkäyttöämme ja sanavalintojamme, koska se vaikuttaa siihen, minkälaisista kuvaa me maailmasta rakennamme.

Ylen vt. vastaava päätoimittaja
Marit af Björcksten Yle Uutisissa 17. syyskuuta

Täytyy muistaa sekin, että osa näistä termeistä on sellaisenaan erilakipykälissä, joten toivoisin, että myös lainsäätäjä miettisi näitä asioita.

Turun Sanomien päätoimittaja Kari Vainio
Helsingin Sanomissa 17. syyskuuta

Toimittajien ei myöskään tarvitse noudattaa lakitekstien sanavalin-

toja orjallisesti. Perustuslaissa on useita vanhahtavia termejä, joita on tiedotusvälineissä korvattu tuoreemmilla. Esimerkiksi valtioneuvostoa kutsutaan tiedotusvälineissä usein hallitukseksi.

Puheenjohtaja Elina Grundström
JSN:n sivuilla 18. syyskuuta

Täällä sunnuntain iltavuorossa me yritämme nyt siirtää tätä periaatetta käytäntöön. Vielä iltapäivällä ajattelin ajattelemattomuuttani, että kyse on asiasta, johon tuskin tulisin törmäämään päivittäin. Mutta kuinka ollakaan. Näitä sukupuolivärittäviä titteleitä vilisee teksteissämme kuin ajo-kieltokylttejä Hämeenkadulla. Tähän mennessä olen joutunut miettimään jo pääni puhki, mitä teen nimismiehelle, kirkkoherralle, lakimiesnaiselle, kotiäitivuosille, selvitysmiehelle, Euroopan parlamentin puhemiesmieheksi ja puliukolle.

Toimittaja Vesa Laitinen
Aamulehdessä 17. syyskuuta

uusiin tehtäviin

KUKA?

Tiina Suutari, 37, on aloittanut kaupunkilehti *Koti-Kajaanin* päätoimittajana. Suutari siirtyi tehtävään *Kainuun Sanomista*, jossa hän työskenteli toimittajana vuodesta 2013. Suutari on koulutukseltaan filosofian maisteri pääaineenaan biokemia, ja hän on työskennellyt aiemmin tutkijana Oulun yliopistossa ja Ruotsin elintarvikeinstituutissa.

Biokemisti päätoimittajaksi

Olet biokemisti ja teit kymmenisen vuotta oman alasi töitä. Miten sinusta tuli journalisti?

Olen halunnut jo nuoresta pitäen myös toimittajaksi. Nautin uusien asioiden kohtaamisesta ja olen utelias. Tein jo tutkijana toisinaan toimitusavustajan keikkaa parissa paikallislehdessä. Kun tutkijan taival näytti muuttuvan mahdolltomaksi, seurasin intohimoani ja hain lehdistä sijaisuuksia ja taruin pieniinkin työtärjouksiin.

Miten olet toimittajana pystynyt hyödyntämään aiempaa työkokemustasi?

Tutkijan ja toimittajan työn perusasetelma on paljon samaa. Tärkeintä on löytää olennaiset kysymykset ja etsiä niihin luotettavat vastaukset. On kyseenalaistettava ja oltava kiinnostunut. Kokemukseni tutkimuspalveluyrityksessä taas on kerryttänyt liiketoimintaosaamistani ja ymmärrystäni yritysmaailmasta.

Miksi hait *Koti-Kajaanin* päätoimittajaksi?

Olen syntynyt Kajaanissa ja ollut *Koti-Kajaanin* lukija vuosikymmeniä. Hain pää-

toimittajaksi, koska olen paikallislehtiuskovainen ja innokas kehittämään paitsi lehteä myös kotikaupunkiamme ja sen yhteisöä. Kajaani ja Kainuu ovat minulle rakkaita.

Aiotko muuttaa jotakin *Koti-Kajaanissa*?

Haluan terävöittää lehden sisältöjä ja parantaa keskusteluyhteyttä lukijoihin. *Koti-Kajaani* menee someen. Valtakunnallisesti tunnettua *Kuuloluuria* voisi hyödyntää brändinä nykyistä enemmän.

”Harmillista, että Kainuusta tulee etunenässä mieleen Talvivaara.

Kainuun odotetaan pysyvän muuttotappioalueena. Mikä vaikutus sillä on kaupunkilehteen?

Lehden on kehitettävä digitaalisia sisältöjään. Tiedämme, että Kainuusta poismuuttaneet seuraavat kotiseutunsa kuulumisia digilehdestä. *Koti-Kajaanin*

rooli on pitää lukijoidensa ja Kainuun puolta. Lehti toimii myös alueensa markkinoijana.

Siirryit *Koti-Kajaaniin Kainuun Sanomista*. Onko kriittinen journalismi vaikeampaa mainosrahoitteisessa kaupunkilehdessä kuin tilatavassa maakuntalehdessä?

Ei. Kaupunkilehti on samalla tavalla sitoutunut *Journalistin ohjeisiin* ja Julkisen sanan neuvoston linjauksiin.

Talvivaaran kaivos on levikki-alueellanne Sotkamossa. Miten aiot käsitellä kaivos-toimintaa?

On harmillista, että Kainuusta tulee muualla maassa etunenässä mieleen Talvivaara. Kaivosta pyörittävä Terra-fame on Kainuussa merkittävä työllistäjä, mutta ei ainoa.

Koti-Kajaani uutisoi Terra-famesta kuten muistakin aiheista. Koska olemme kahdesti viikossa ilmestyvä kaupunkilehti, emme toista muiden aikaisemmin julkaisemia uutisia. Näkökulmana meitä kiinnostaa etenkin paikallisten ihmisten kokemukset ja tunnot kaivoksesta.

Janne Salomaa

SATTUU TAPAHTUU

Brunein sulttaanin putkassa

Perjantainen iltapäivä singaporelaisessa toimistotornissa 1990-luvun alulla. Olimme kollegani kanssa tavanneet Nokian Aasian johtoa. Yhtiö aloitteli matkapuhelintoimintojaan Kiinassa. Sopiva juttu *Talouselämään*.

Halusimme tutustua viikonloppuna Brunein sulttaanikuntaan, kulmilla kun oltiin. Nokialle työskentelevä pocket rocket -tyylinen sihtööri varasi meille Singapore Airlinesin lennot Bandar Sei Begawaniin.

Hienoa! Uusi eksotinen maa, jonka nähtävyydet ovat sulttaanin palatsi ja moskeija. Pari yötä perillä riittäisi mainiosti.

Matka tyssäsi tulliin. Tiesin, että ruotsalaisilta ei vaadittu maahan viisumia, mutta päätelmäni samasta kohtelusta suomalaisille oli väärä. Vaihtoehtomme olivat joko lento samalla koneella takaisin tai open end -säilytys lentoaseman putkassa. Valitsimme jälkimmäisen.

Tax free -alueen kellarissa sijaitsevien putkatilojen henkilökunta koostui hunnetetuista naisista. Vankitoverimme olivat pieniä, tummanruskeita pakistanilaisia. Epäilemättä he olivat yrittäneet kepulikonsteilla töihin öljyrikkaalle sulttaanille.

Meille osoitettiin oma pieni selli, joka oli varustettu laverein ja patjoin. Oviaukko oli avonainen. Ruokaa saimme valita listalta silloin kun halusimme. Ravintolasta saapui hovimestari ja tarjoilija vastaanottamaan tilausta, joka kärrättiin selliimme puolen tunnin kuluttua.

Televisiossa pyöri 1950-luvun malesialaisia elokuvia. Kovasti *Pekka ja Pätkä* -tyylisiä.

Kahden päivän kuluttua meille tarjottiin mahdollisuus poistua maasta Jakartaan suuntaavalla Royal Brunein lennolla.

Kone teki upean lähtökaarron yli sulttaanin palatsin ja kultaa kimaltavan moskeijan. Mieleenjäädä maa.

Juha-Pekka Kervinen

KIRJOITTAJA ON TALUSELÄMÄN ELÄKKEELLÄ OLEVA TOIMITTAJA.

KERRO MITÄ SINULLE ON SATTUNUT TYÖTÄ TEHDESSÄ. OTA YHTEYTTÄ TOIMITUKSEEN.

Kuukauden kasvo. Emmi Nuorgam kertoi syistään liittyä Journalistiliiton sivuilla kesäkuussa. Nettikeskustelussa leimahti jälleen riita bloggaajien ja journalistien asemasta.

Väärä jäsen kuvassa

MARJA HONKONEN, TEKSTI • HANNA-KAISA HÄMÄLÄINEN, KUVA

Bloggaaja Journalistiliiton mannekiinina suututti osan jäsenistä. Kaupallisten sisältöjen tekijöillä ja journalisteilla olisi opittavaa toisiltaan, sanoo Emmi Nuorgam.

”Voisiko joku jo pliiis kertoa, miksi toimittajien ja bloggaajien pitää aina olla eri puolilla?” parahti omaa blogia pitävä **Emmi Nuorgam** Facebook-sivullaan kesäkuun lopussa.

Viestinnän ja markkinoinnin parissa työskentelevä Nuorgam oli kertonut Journalistiliiton sivuilla syistään liittyä Suomen freelance-

journalistien jäseneksi. Palaute ei ollut vain positiivista. FB-keskusteluissa ihmeteltiin, miksi liitto tuhlaisi aikaansa kaupallisia sisältöjä tekevien puolustamiseen.

Nuorgam epäilee, että skismalle on ainakin yksi helppo selitys: työpaikat. Bloggaajia ja muita sisältötuottajia on otettu mediataloihin töihin, samalla kun journalisteja on irtisanottu.

VIESTIJÄT OVAT voineet olla Journalistiliiton jäseniä vuodesta 2014 lähtien. Nuorgam toivoisi, että eri jäsenryhmät voisivat keskustella teemasta kiihkotta.

”En itse tunne yhtään bloggaajaa, joka ajattelisi, että kaupallinen sisältötuotanto voisi täyttää journalistin tehtävän.”

Opittavaa olisi kaikilla: Journalistit voisivat ottaa mallia tavasta, jolla bloggaajat tekevät näkyväksi omaa osaamistaan. Bloggaajat taas tarvitsisivat ammattiliitolta selkänöjää palkkioasioissa ja eettisissä kysymyksissä, kuten piilomainonnassa.

Esimerkiksi tubettajia kouluttavat lähinnä mediatalot ja kaupalliset verkostot.

”Kaikki kunnia mediataloille, mutten usko, että he liian paljon

eettistä vastuuta korostavat.”

Nuorgam itse on vähentänyt blogissaan kaupallisten yhteistöiden määrää. Se alkoi tuntua teennäiseltä: itsestä piti antaa koko ajan enemmän samalla, kun kehui hammastahnaa tai oliiviöljyä.

Nykyisin Nuorgamin blogi on epäsäännöllisemmin päivittyvä sivusto. Kirjoittamaan Nuorgam on kutsunut myös vierailijoita, ensimmäisenä ystävänsä kertomaan siitä, millaista on olla saamelainen äiti.

”Blogi voisi olla foorumi teksteille, jotka eivät muuten tulisi julkaisua tai saisi yhtä suurta yleisöä.” ●

kolumni

Stillit ja video, kiitos

Viitisen vuotta sitten video vakiintui yhdeksi järjestelmäkameran ominaisuudeksi.

Samalla vakiintui harhakäsitys siitä, että kuvajournalistit osaavat automaattisesti kuvata ja koostaa kuvaamastaan materiaalista myös videoita. Lopputuloksena on ollut verrattain suuri määrä sekavia ja piinaavan pitkiä tuotoksia, joissa kamera heiluu kuin merellä ja haastattelu tehdään ilmastointikoneen alla.

Minulle eka kerta oli kuitenkin hyttävän. Kuvasin haastattelun jostain syystä tuhohtoman kaukaa, ääni tuli nauhoitettua kameran omalla mikillä. En kehdannut edes katsoa julkaistiinko sitä kaikuvaan turbo-vaivaannuttavaa haastatte-

LAURI ROTKO LAURI.ROTKO@GMAIL.COM KIRJOITAJA ON HEINOLASSA ASUVA FREELANCEVALOKUVAAJA.

”Videoita halutaan ja niitä tehdään jatkossa yhä enemmän.

lua ikinä. Mutta siperia opettaa, vuosi vuodelta taso on hiljalleen parantunut.

Lehtityöhön liittyvistä videoduuneista maksetaan aika maltillisesti ottaen huomioon, että keikkaan kuluva aika yleensä vähintään tuplaantuu verrattuna pelkkään valokuvaukseen. Videobisnekseen kunnolla sukeltamalla voi tehdä itselleen myös merkittäviä kuluja. Kameran lisäksi ääni, valot, jalusta, videopää, gimbaali, olkarigi,

action-kamera ja kuvauskooperi pitäisi yhtäkkiä hankkia.

Usein nämä kalliilla ostetut vimpaimet kuitenkin lähinnä keräävät pölyä hyllyllä lehtityöhön liittyvien keikkojen aikana. Lopulta pitkälle pääsee monessa toimeksiannossa, kun kuvaa sillä samalla kameralla videot ja stillit, käyttää lisävaloja vain äärimmäisessä hätäessä, tekee haastattelut jalustalla ja nauhoittaa ne kunnan mikrofoniin. Ja kuvaa materiaalia ihan

naurettavan paljon.

Olen kuullut, että on olemassa sellaisia puritaani-friikkujia, joilla on ylpeyttä ja varaa sanoa, että he eivät tee videoita. Tai tekevät mutta eri päivänä kuin valokuvausta.

Olisi tietenkin mukavaa kieltäytyä videosäädöstä ja syödä rauhasa keikalla tarjotut kroisantit ennen pelkkien stillien kuvausta. En vain oikein usko, että tätä tuulimyllyä vastaan kannattaa hyökätä, jos ei suunnittele alan vaihtoa. Videoita halutaan ja niitä tehdään jatkossa yhä enemmän.

Jos olet vasta tarttumassa tähän haasteeseen: 1. Totu siihen, että videon ja stillien kuvaaminen samalla keikalla on melko hirveää säätämistä. 2. Pyydä kunnan briiffi myös videolle. 3. Ota tilanne haltuun, sano selkeästi kuvaustilanteesta mitä, missä ja miten tehdään. 4. Sovi hinta etukäteen ja muista tähän liittyen huomioida, että jälkityössä menee rutosti aikaa.

KaunisGrani

Kauniaisten paikallislehti hakee uutta

PÄÄTOIMITTAJAA

1.1.2018 alkaen. Hakuaika päättyy **8.10.2017**.

Tarkemmat tiedot ja haku osoitteessa

www.kauniainen.fi/rekry

Lisätietoja antaa Johan Johansson, puh. 040 455 4677.

Grankulla lokaltidning söker en ny

CHEFREDAKTÖR

fr.o.m. 1.1.2018. Ansökningstiden går ut **8.10.2017**.

Mer information och ansökan på adressen

www.grankulla.fi/rekry

Ring Johan Johansson, tfn 040 455 4677 om du har frågor.

www.kaunisgrani.fi

RTTL:N APURAHAT HAUSSA

RTTL:n koulutusrahaston apurahat ovat jäsenten haettavissa. Vuonna 2017 on jaettavana 2 kpl 2000 euron ja 15 kpl 800 euron apurahaa.

Hakuaika alkaa **2.10.2017**

ja päättyy **27.10.2017**.

Lisätiedot ja hakemuslomake:

www.rttl.fi

Etsi Xpertti

**ETSII TUTKIJAN JUTTUUSI
ILMAN HAKUSANOJA,
AVOIN KYSYMYS RIITTÄÄ.**

www.etsixpertti.fi

Palveluksessa yliopistot,
tutkimuslaitokset ja

SUOMEN AKATEMIA

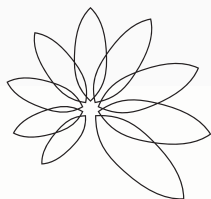
TOIMITTAJA-STIPENDIT

Helsingin Sanomain Säätiö julistaa haettavaksi toimittaja-stipendejä uransa keskivaiheilla oleville toimittajille.

Stipendit myönnetään jatko-opintoihin Kiinassa, Britanniassa, Saksassa, Yhdysvalloissa ja Tanskassa.

Stipendiä haetaan sähköisellä hakulomakkeella osoitteessa: www.apurahat.net/hssaatio/
Hakuaika päättyy 15.10.2017.

Lisää tietoa stipendeistä keskiviikkona 4.10. klo 17 Päivälehden museossa (Ludviginkatu 2-4, Helsinki).
www.hssaatio.fi
www.stipendiblogi.fi

HELSINGIN
SANOMAIN
SÄÄTIÖ

Helsingin Sanomain Säätiö on yksityinen, yleishyödyllinen säätiö. Sen tehtävänä on suomalaisen median ja laatujournalismin tulevaisuuden turvaaminen ja sananvapauden tukeminen. Säätiö jakaa apurahoja viestintäalan tutkimukseen ja koulutukseen sekä alan kilpailuihin. Helsingin Sanomain Säätiö ylläpitää Päivälehden museota ja Päivälehden arkistoa.

ILKKA JA POHJALAINEN HAKEVAT

VERKKOTOIMITUKSEN PÄÄLLIKKÖÄ

Etsimme uutisista innostuvaa, ripeää ja kehityshaluista henkilöä Ilkan ja Pohjalaisen verkkotoimituksen päälliköksi. Tehtävässä johdat neljän toimittajan verkkotoimitusta ja vastaat, että pohjalaisia lukijoita eniten kiinnostavat uutiset julkaistaan ensimmäisenä maakuntalehtien verkkosivuilla.

Tarjoamme innostavan työyhteisön ja hyvät mahdollisuudet kehittää toimituksemme verkkojournalismia eteenpäin. Olemme kiinnostuneita aiemmasta kokemuksestasi verkkotoimituksissa ja kuuntelemme mielellämme kehitysehdotuksiasi.

Verkkotoimituksen päällikön tehtävä on määräaikainen kahdeksi vuodeksi, solmittava työsuhte vakituinen. Työpaikka sijaitsee Seinäjoella ja tehtävän hoitamiseen kuuluu viikoittainen työskentely Vaasassa.

Täytä hakemuksesi palkkatoivomukseen 8.10.2017 mennessä verkossa osoitteessa www.ilka-yhtyma.fi kohdassa työnhakijat/avoimet työpaikat. Liitä hakemukseesi myös CV:si. Käsitlemme hakemuksia ja haastattelemme hakijoita myös hakuajan ollessa käynnissä. Tehtävä täytetään sopimuksen mukaan.

Lisätietoja työpaikasta antavat toimituspäällikkö Teemu Lampinen, 050 500 4802, 28.9. klo 10.30-12.00 ja Ilkan päätoimittaja Satu Takala, 050 523 0192, 2.10. klo 15.00-16.00.

I-Mediat Oy

I-Mediat Oy kuuluu Ilka-Yhtymä-konserniin, jonka emoyhtiönä toimii pörssinoteerattu Ilka-Yhtymä Oyj. I-Mediat Oy kustantaa maakuntalehtiä Ilkka ja Pohjalainen, kahta kaupunkilehteä Ikkunaa ja Eparia sekä viittä eri paikallislehteä. Konserniin kuuluu myös tuotanto-yhtiö I-print Oy.

Pohjalainen ja Ilka ovat molemmat omien maakuntiensa monikanavaisia yksösmedioita.

Ilkan kokonaistavoittavuus on 144 000 ja Pohjalaisen kokonaistavoittavuus on 86 000 (KMT S2016/K2017).

Ilkan verkkopalvelussa keskimäärin 73 000 eri kävijää per viikko ja Pohjalaisen 52 000 (KMT S2016/K2017).

ILKKA POHJALAINEN

Osa Ilka-Yhtymä -konsernia

Kansan Uutiset

Haemme vakituiseen työsuhteeseen työtä pelkäämätöntä

POLITIIKAN TOIMITTAJAA

1.11.2017 alkaen tai sopimuksen mukaan
Helsingissä sijaitsevaan toimitukseemme.

Arvostamme oma-aloitteisuutta, kokemusta ja näkemystä politiikan toimittajan työstä. Valittavan toimittajan tehtävänä on kirjoittaa sekä viikoittain ilmestyvään Kansan Uutiset -lehteen että verkkolehteen taustoittavia juttuja ja uutisia politiikasta sekä taloudesta.

Hakemukset pe 13.10. klo 16 mennessä sirpa.puhakka@kansanuutiset.fi

Otsikkokenttään: Poliitiikan toimittaja

Lisätiedot: päätoimittaja Sirpa Puhakka 045 7731 3000

kansanuutiset.fi

Ay-toimittajien tuki. Marina Wiikiä työllistävät luottamusmiehenä eniten tes-neuvottelut, sillä JHL:n toimistolla on oma työehtosopimus. Hän näkee tärkeäksi huolehtia myös siitä, että etenkin uusilla työntekijöillä on ”kaikki ok”.

Haussa pitkäpinnaiset ja rohkeat

MARJA HONKONEN, TEKSTI • RIITTA SUPPERI, KUVA

Luottamusmieheltä vaaditaan kykyä tehdä kompromisseja, sanovat Marina Wiik ja Veera Jääskeläinen. Seuraavan kauden luottamusmiehet valitaan lokakuussa.

Kun Marina Wiik osallistui ensi kertaa tes-neuvotteluihin, hän valitsi neuvotteluhuoneesta sopivan tyhjän tuolin ja ihmetteli, miksi muut katsoivat kummastellen.

”Sitten joku huomautti, että istut väärällä puolella”, Wiik sanoo nauraen.

”En ollut ymmärtänyt, että työnantajapuoli istuu toisella puolella pöytää ja työntekijät toisella. Sellainen ajattelu on minulle aika vierasta.”

Motiivi-lehdessä toimittajana työskentelevä Wiik toimii JHL:n journalistien työhuonekunnan luottamusmiehenä. Hän on ollut tehtävässä nyt kaksi vuotta, ja sitä ennen kaksi vuotta varaluottamusmiehenä.

”Luotolta” vaaditaan sitkeyttä, pitkää pinnaa ja valmiutta kompromisseihin, Wiik sanoo.

”Välillä olen miettinyt, olenko liiankin lauhkea. Että olisinko uskottavampi, jos olisin ronskimpi tyyppi?”

HYVÄN LUOTON ominaisuuksia punnitaan lokakuussa, kun lehdistö ja kustannustoimittajat valitsevat luottamusmiehet kaksivuotiskaudelle 2018–2019.

Tehtäviin on harvoin tunkua: usein ehdokkaita on vain yksi, jonka edeltäjä on suostutellut.

Wiik päätyi tehtävään työka- vereidensa kannustamana. Toisaalta hän halusi lisäymmärrystä omaan työhönsä, jossa hän haastattelee usein työntekijöiden edustajia.

”Tehtävään täytyy olla omaakin kiinnostusta. Ei kannata suostua vain ollakseen kiltti kaverille”, Wiik sanoo.

SAVON SANOMIEN ja viiden pienemmän lehden luottamusmie-

hen **Veera Jääskeläisen** mielestä hyvä luotto on harkitseva, keskustelevalle ja aidosti kiinnostunut työpaikan kehittämisestä.

Välillä se vaatii tasapainoilua työntekijöiden toiveiden välillä. Päädytään ojasta allikkoon, jos yhden osaston saamat lisäkäsi- parit ovat toiselta osastolta pois.

”Kerralla pitäisi pystyä katso- maan koko työpaikkaa”, Jääskeläinen sanoo.

Myös rohkeutta vaaditaan. Joskus luottamusmiehelle asetetaan kohtuuttomia toiveita.

”Sitten kun on se paikka, on uskallettava sanoa vastaan niin työnantajalle kuin yksittäisille työntekijöille.”

Omaa pätevyyttään epäileviä Jääskeläinen kannustaa: tietopuolella tehtävä opettaa kyllä. Hän kokee saaneensa hyvin tukea Journalistiliitosta.

”Vaikka työpaikalla siinä voi olla aika yksin, liittoon voi aina soittaa. ●

LISÄTIEDOT: JOURNALISTILIITTO.FI

MTV HÄVISI MYÖS HOVISSA

Helsingin hovioikeus pysyi käräjäoi- keuden kannalla jutussa, joka liittyy MTV:n vuokratyö- ja alihankintajärjes- telyihin.

Hovioikeuden 21. syyskuuta anta- man tuomion mukaan MTV Sisällöt Oy irtisanoi perusteettomasti online- tuottajansa vuoden 2012 yt-neuvotte- luiden yhteydessä.

Työntekijä oli tullut MTV:lle vuonna 1998 web-koordinaattoriksi.

MTV perusteli irtisanomista tuotan- nollisilla syillä. Yhtiö oli siirtynyt lop- puvuodesta 2012 tilaamaan irtisano- tun työntekijän aiemmin toimittamia sisältöjä alihankintana Nouhau Pro- ductions Oy:ltä.

Oikeus piti merkittävänä sitä, että työnjohto ja valvonta pysyivät edel- leen MTV:llä, jonka työtiloissa työt tehtiin ja joka pystyi vaikuttamaan alihankintayhtiön työntekijöiden valintoihin. Nouhaun omistaja ja vas- taava tuottaja **Tapio Nurminen** asui Saksassa.

Hovioikeuden tuomion mukaan MTV oli halunnut jostain syystä irti- sanoa juuri kyseisen tuottajan ilman yritystäkään huolehtia tämän työsuhteen pysyvyydestä.

Oikeus katsoi MTV:n rikkoneen työnantajan lojaliteettivelvoitetta.

Tuottajien tarve ei ollut vähentynyt. Irtisanotun tuottajan työtehtävät siir- rettiin toiselle henkilölle vähän ennen hänen irtisanomistaan. Kah- den muun MTV Sisällöt Oy:n työn- tekijän työsuhteita jatkettiin.

Hovioikeus tuomitsi MTV:n maksa- maan tuottajalle vahingonkorvauksia seitsemän kuukauden palkkaa vastaa- van summan ja hänen oikeudenkäyn- tikulunsa, yhteensä noin 36000 euroa. Hovioikeus alensi hieman käräjäoi- keuden määräämää korvaussummaa.

Yhteensä irtisanominen on tullut maksamaan MTV:lle lähes 100000 euroa.

Tuomioon voi hakea valituslupaa 20. marraskuuta saakka. MTV ei kom- mentoinut tapausta *Journalistille*.

Manu Marttinen

Yhdistykset

RTTL:N SYYSEDUSTAJAKOKOUS. Radio- ja televisiotoimittajien liiton sääntö- määräinen syysedustajakokous on 8. marraskuuta kello 17.30 Helsingissä Ylen RTI- talossa, Uutiskatu 2.

Pidä jäsentietosi ajan tasalla

Ilmoita Journalistiliittoon, mikäli palkanmaksusi on päättynyt työsuhteen päättymisen, perhevapaan tai pitkän sairausloman vuoksi. Nämä tiedot eivät tule työnantajilta Journalistiliittoon automaattisesti.

Ilmoita myös muista muutoksista, kuten

- työpaikan tai työtehtävän vaihtumisesta
- asuinpaikan, sähköpostiosoitteen tai puhelinnumeron muutoksesta
- eläkkeelle siirtymisestä
- opintojen alkamisesta tai päättymisestä

Jäsentietojen muutoksesta voit ilmoittaa liiton verkkosivuilta löytyvällä lomakkeella, lähettämällä sähköpostia osoitteeseen jasenasiat@journalistiliitto.fi tai soittamalla jäsenasiapäivystykseen (arkisin klo 9–11.30) numeroon 050 366 3501 tai 040 752 5372.

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

TALOUSTOIMITTAJAIN SÄÄTIÖN STIPENDIT TALOUSJOURNALISTIEN HAETTAVANA

Taloustoimittajain säätiö sr tukee ja edistää talousjournalistien opintoja, tutkimusta, itsensä kehittämistä ja työssä jaksamista.

Säätiön suurten stipendien ja työssäjaksamisstipendien hakuaika syksyllä 2017 päättyy 31.10. Näiden stipendien seuraava haku on keväällä 2018.

Sivutoimiseen opiskeluun sekä mm. ammattilehtien ja -kirjojen hankintaan tarkoitettujen pienten stipendien hakuaika päättyy 30.11.

Sähköiset hakulomakkeet ja apurahaohjeet ovat säätiön verkkosivustolla taloustoimittajainsaatio.fi.

TALOUSTOIMITTAJAIN SÄÄTIÖ
STIFTELSEN FÖR EKONOMIJOURNALISTERNA

JOURNALISTI

Journalisti Journalisten
Suomen Journalistiliiton
ammattilehti

93. vuosikerta 29. 9. 2017

TOIMITUS

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA
/ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Markku Lappalainen
040 586 0613

TOIMITUSSIHTEERI/
REDAKTIONSSEKRETERARE
Manu Martinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT/REPORTRAR
Nina Erho 050 379 8155
Marja Honkonen 050 379 9108

ULKOASU/LAYOUT
Kai Widell 050 576 2746
Heli Saarela (vapaalla)

SÄHKÖPOSTI
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.släktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET/BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@jaicom.com

PAINO/TRYCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA/UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330, faksi 09 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

SEURAAVAN LEHDEN
ILMESTYMISAIKATAULU

12/2017 aineisto 11.10.
ilmestyy **20.10.**

ILMOITUSMYNTI:
ilmoitukset.journalisti@journalistiliitto.fi, 044 755 5002

Aineisto-ohjeet, väriprofiilin
ja hinnat löydät osoitteesta
www.journalisti.fi > ilmoittajille

**VARAA ILMOITUSTILASI
AJOISSA.**

Suomen Journalistiliitto

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530 Helsinki
Broholmsgatan 16, 00530 Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
(jäsenasiat/medlemsärenden)
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
www.journalistiliitto.fi
www.journalistförbundet.fi

FINKA / A-KASSA
www.finka.fi
(09) 8689 400

*Suomen Journalistiliitto on
ammattijärjestö, jonka tehtävä on
valvoa journalistien ja journalismin
etuja. Jäsenkuntamme koostuu viestintä-
alan ammattilaisista, kuten toimittajista,
kuvaajista, graafikoista, kääntäjistä ja
kustannustoimittajista.*

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

Uutiskilpailusta metsäpolulle

Vaikka työpäivän jälkeen ei huvittaisi urheilla, on rikostoimittaja Lasse Kerkelällä aina juoksulenkitä kotiin palattuaan hyvä fiilis. Askeleet metsäpolulla palauttavat energian ja laukaisevat stressin.

JUKKA VUORIO, TEKSTI • HELI BLÅFIELD, KUVA

Muutama vuosi sitten polkujuoksukisat alkoivat yleistyä pääkaupunkiseudulla, ja toimittaja **Lasse Kerkelä** kiinnostui lajista heti. Siinä missä maastojuoksussa juostaan maastoon rakennetuilla pururadoilla, ovat polkujuoksun reitit luonnollisesti ajan saatossa muokkautuneet polut.

”Laji kiinnosti hyvin paljon, koska minulla on suunnistus- ja juoksutaustaa. Menin suoraan Helsinki City Trail -kilpailuun kokeilematta lajia etukäteen kertaakaan.”

Juoksu metsäpoluilla tuntui niin hyvältä, että toimittajasta tuli heti lajin ystävä.

Polkujuoksureitillä voi olla paljon kiviä, juuria, mutaa ja lätäköitä, mikä tekee juoksusta hidasta, mutta Kerkelän mukaan kilpailun ajalla ei hänelle ole merkitystä, vaan onnistumista määrittelee paljon enemmän oma fiilis.

Ennen polkujuoksun löytämistä Kerkelä mittasi juoksukilpailuissa minuutteja ja halusi aina entistä paremman ajan. Maratonilla ennätykseksi tuli 3.58, puolikkaalla 1.38. Puolimaratoneja hänellä on takana yli kymmenen, täysimittaisia maratoneja neljä.

Urheilua Kerkelä harrastaa palautukseen työelämän rasituksesta ja stressistä.

”Uutiskilpailu on kovaa. Isoissa uutisaiheissa kaikki mediat ovat saman aiheen kimppussa yhtä aikaa, ja silloin kilpaillaan aivan sekunti sekunnilta siitä, kuka kertoo minkäkin asian ensimmäisenä.”

Hektisen uutiskisan lisäksi Kerkelän työ

edellyttää pitkäjänteisyyttä ja järjestelmällisyyttä.

”Rikostapahtumia seurataan epäilystä lainvoimaiseen tuomioon saakka, mikä tarkoittaa usein vuosien mittaista prosessia.”

Nyt Kerkelällä on muutaman toimittajakaverinsa kanssa meneillään kisa siitä, kuka saa vuodessa kasaan eniten juoksukilometrejä. Meneillään on kolmas vuosikisa.

”Menin suoraan Helsinki City Trail -kilpailuun kokeilematta lajia etukäteen kertaakaan.”

Mukana ovat Kerkelän lisäksi *Helsingin Sanomien* uutispäällikkö **Teppo Moisio** sekä datadeskin esimies **Juhani Saarinen** ja *Etelä-Suomen Sanomien* päätoimittaja **Perttu Kauppinen**. Voittaja saa häviäjiltä palkinnoksi viinapullon mieheen. Voittoon on tähän saakka ylletty noin 2 300–2 400 juoksukilometrillä vuodessa.

Voitontavoittelu meni edellisvuoden kisassa niin pitkälle, että sekä Kerkelä että Kauppinen juoksivat kummatkin vielä uudenvuodenaattona yli 30 kilometriä. Lopulta Kerkelä korjasi voiton 1,7 kilometrin erolla.

”Tänä vuonna jään selvästikin viimeiseksi, kilometrejä on kasassa vasta vajaa tonni.” ●

VAPAAALLA

LASSE KERKELÄ

- Helsingissä asuva 39-vuotias toimittaja. Kotoisin Kajaanista.
 - Työskentelee Helsingin Sanomien rikos- ja oikeustoimittajana. Aloitti Helsingin Sanomissa kotimaantoimittajana 2002, sitä ennen neljä vuotta Etelä-Suomen Sanomien kotimaantoimittajana.
 - Aloitti uransa toimittusharjoittelijana kaupunkilehti Koti-Kajaanissa. Sen jälkeen opiskeli vuoden mittaisen journalismin linjan Lahden kansanopistossa.
 - Harrastaa liikuntaa 3–6 kertaa viikossa: polkujuoksua, merimeilontaa, hiihtoa, pyöräilyä ja kuntosalia.
- ◀ **Metsässä.** Helsingin Sanomien toimittaja Lasse Kerkelä polkujuoksee vapaa-ajallaan Helsingin Keskuspuistossa.

